

Celje - skladišče

D-Per
65/1992

OSREDNJA KNJ. CELJE

5000000459,5

COBISS

RUDAR

Glasiilo Rudnika lignita Velenje

LETO XXVI

PETEK, 29. MAJ 1992

ŠTEVILKA 5

Gotovo ste prebrali, vsaj nekateri, članek v prejšnji številki Rudarja "Poiskati si bomo morali ustreznega sogovornika..."

Zdaj je nekaj takšnih sogovornikov – za iskanje rešitve za naš rudnik, TEŠ in komunalno termoenergetiko v občini Velenje iz kočljive situacije, ki jo je povzročilo nastalo navzkrižje med zahtevami glede zmanjšanja emisij SO₂ iz TEŠ in potekom izpolnjevanja teh zahtev – že na vidiku. Tudi zunaj občine Velenje! V ponedeljek, 4. maja, denimo, je bila na obisku v našem rudniku in pri predsedstvu SDP (Stranke demokratične prenove) Velenje delegacija ekološke frakcije v SDP Slovenije in predsedstva te stranke ravno s tem namenom. To je, da na kraju samem zve, kaj preti energetiki v naši občini zaradi omenjenega navzkrižja, in da potem prek poslancev SDP v republiški skupščini vpliva, da bi se problem ustrezno rešil.

Zanimala pa jo je tudi splošna gospodarska situacija slovenskih premogovnikov in elektrogospodarstva oziroma pogled vodstva našega rudnika nanjo. Pa tudi odkopavanje premoga v našem rudniku in odlagališče pepela iz TEŠ si je želela ogledati. In izvedeti še, kako si naš rudnik prizadeva, da bi energetska dejavnost v naši občini postala ekološko čimbolj neoporečna.

Kar je ta delegacija želela, je v našem rudniku videla in izvedela.

Pomenka s članoma delegacije Sonjo Lokar in Mauriciom Olenikom ob njenem prihodu iz jame

– Ali veste, gospa Lokar, kje v tej naši jami, jami Preloge, ste bili na ogledu odkopavanja premoga? Menda na jugu, na koti – 40.

"Da, točno. 'Na mehanizirano čelo na jugu jame Preloge bomo šli,' so nam rekli."

– Ste zdaj prvič v jami kakšnega rudnika?

"Ne ne, bila sem že v hrastniški jami."

– Kakšna se vam zdi jama, ki ste si jo ogledali v Hrastniku, v primerjavi z jamo, v kateri ste bili danes pri nas?

"Veliko boljše, veliko bolj človeško je vse v vašem rudniku."

– Se je pa kar precej kadilo od premo-govega prahu tam, kjer ste si ogledovali odkopavanje v našem rudniku, ali ne?

Sogovorniki so na vidiku

Delegacija Zelene frakcije SDP Slovenije (oziroma Ekološke pobude, kot se po novem imenuje) in predsedstva SDP Slovenije ob prihodu z ogleda odkopavanja premoga v našem rudniku (na čelu Dowty na koti – 40 v južnem krilu jame Preloge) – z našima delavcema, ki sta jo vodila po jami Intervjuvanec za Rudarja, Mauricio Olenik, je na tej sliki tretji z desne strani, intervjuvanka, Sonja Lokar, pa čepi

"Se je, res se je. Tudi hud prepih je bil. Zelo grdo je bilo."

– So vam rudarji kaj rekli, so vas kaj vprašali, medtem ko ste opazovali, kako na mehaniziranem odkopu delajo?

"Bolj smo jih mi ogovarjali in vpraševali, ker nas je zanimalo, kako upravljajo, kako uporabljajo, kako premikajo vso tisto mehanizacijo na odkopu."

– Kdaj ste prišli v RLV? Ste bili prej že kje drugje v Velenju?

"Ne ne, direktno v RLV smo danes prišli."

Sedajle, ko se skopamo in preoblečemo, pa bomo imeli razgovor z direktorjem rudnika mag. Avberškom. Po njem pa si bomo šli ogledat še deponijo pepela iz TEŠ. Upam, da bomo glede na program našega današnjega obiska v Velenju imeli čas še za to. Sicer pa je tule šef naše delegacije, Mauricio Olenik, in bo povedal, če bomo še mogli iti na deponijo pepela."

Dalje na drugi strani!

NAPREJ V ŠTEVILKI

STRAN 5: V Ljubljani smo imeli seminar Rudarstvo in okolje, STRAN 6: V DIK Pesje je 16. maja bila 1. šolska reševalna gasilska vaja, STRAN 9: Naša služba VPD o VPD, V spominu Petru Jevšenjaku, Kako proizvajamo?, STRAN 10: Prazniki, prazniki..., STRAN 12: Novi zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (II. del), STRANI 14 – 15: Nagrajani reševalci objavljene križanke v Rudarju 4/92, Odšli so v pokoj, Humor, STRAN 16: Portret

– Popoldne ob štirih imate še sestanek na sedežu SDP v Velenju, kajne?

Kdo pa je organiziral vse to, kar boste danes imeli v Velenju?

"Da, ob štirih popoldne bomo imeli še sestanek na sedežu SDP v Velenju.

Vse, kar bomo danes imeli v Velenju, pa je organizirala predvsem zelena frakcija v SDP pa nekateri iz predsedstva SDP Slovenije in predsedstva SDP Velenje... No, Mauricio, pomagaj odgovoriti!"

– Gospa Lokar, povejte še, katere so vaše zdajšnje pomembnejše javne funkcije! Članica predsedstva SDP Slovenije ste, poslanka v republiški skupščini, predsednica nekega odbora republiške skupščine. Še kaj?

"Sem tudi podpredsednica SDP Slovenije. Poleg tega vodim žensko frakcijo v naši stranki. Odbor republiške skupščine, katerega predsednica sem, pa je odbor za delo. Oh, koliko je teh mojih funkcij – več kot preveč!"

– – –

– Kaj ste zdaj vi, gospod Mauricio Ole-
nik, v SDP Slovenije?

"Sem član predsedstva in namestnik glavnega tajnika stranke."

– O čem pa se boste pogovarjali popoldne na sedežu SDP v Velenju?

"Predvsem nam gre za to, da nam Velenjčani predstavite probleme pri uresničevanju projekta ekološke sanacije TEŠ in posledice, ki bi zaradi teh problemov lahko nastale pri rudarjenju v Velenju.

Namreč, vemo za sklep velenjske občinske skupščine, da mora TEŠ do leta 1993 zmanjšati svoje emisije SO₂ v zrak za 90 % glede na leto 1980, sicer pa mora ustrezno tej zahtevi zmanjšati svojo proizvodnjo in s tem porabo premoga iz vašega rudnika.

Gre predvsem za to, da se razčisti, kaj je dozdej TEŠ naredila za ekološko saniranje svoje proizvodnje in kje so nastali problemi, da ekološko saniranje TEŠ tako kasni.

Kolikor mi vemo, so bili problemi glede tega pri prejšnji, Peterletovi vladi, ker ni hotela dati garancije za najetje mednarodnega kredita za nabavo čistilnih naprav za odžvepljevanje dimnih plinov v TEŠ."

– Govori se, da bi za najetje mednarodnega kredita za nabavo teh naprav bila potrebna supergarancija republiške skupščine.

"Potrebna bi bila garancija republiške vlade!

Najbolj nerazumno je bilo, da se je predlog za prevzem garancije za najetje kredita v ta namen pojavil v republiški skupščini kot amandma, kot poslanski predlog, pri razpravi o republiškem proračunu in ne kot povsem ločen predlog vlade od te razprave.

To je za naše pojme bilo skregano s pametjo.

Sicer pa republiški odlok o varstvu zraka, ki še vedno velja, jasno določa, da morajo do 1. 1. 1993 biti vsi glavni onesnaževalci zraka v Sloveniji 70-procentno

ekološko sanirani. Se pravi, že čez nekaj mesecev!"

– Kdo naj bi torej zdaj razrešil problem prevzema garancije za najetje mednarodnega kredita za ekološko sanacijo TEŠ?

"Nova republiška vlada!

Mislím pa, da bo realizacijo projekta ekološke sanacije TEŠ – in seveda tudi TE Trbovlje in termoelektrarn-toplarn Ljubljana – pospešilo tudi to, da bo novi minister za energitiko, vsaj tako je zdaj predvideno, človek iz energetske proizvodnje, mag. Franc Avberšek iz vašega rudnika."

– Se pravi, da bo takšen vsebinski okvir pogovora na sestanku, ki ga boste danes popoldne imeli na sedežu SDP v Velenju?

"Da! Pa tudi pogovora sedajle, ko se bomo skopali in preoblekli, v sejni sobi vašega poslovnega odbora. Po tem pogovoru pa bomo šli še na odlagalnišče pepela iz TEŠ."

Nič ni nemogoče, tudi zapiranje našega rudnika ne ...

– Vprašanje pa je, ali bi to bilo smotno, je dejal mag. Franc Avberšek na sestanku z delegacijo "prenoviteljev" po njeni ekskurziji v jamo.

Te besede je izrekel, ko je na tem sestanku beseda tekla o možnih posledicah uveljavitve sklepov zborov skupščine Velenje o zmanjšanju emisij SO₂ iz

TEŠ oziroma o zmanjšanju njene proizvodnje, če emisij SO₂ do konca leta 1992 ne bi zmanjšala za 90 % glede na leto 1980.

Glavni sobesednik članov delegacije na sestanku v našem rudniku po njihovem prihodu iz jame je bil predsednik našega poslovnega odbora mag. Franc Avberšek, asistenčni sobesednik pa Srečko Meh, vodja našega jamomerstva in predsednik SDP Velenje.

Telega sestanka se je udeležil tudi poslanec v republiški skupščini ter član predsedstva in predsednik poslanskega kluba SDP Slovenije Miran Potrč (tretji z leve strani na sliki).

Ekološka sanacija TEŠ, kot vemo, visi še precej visoko v zraku, in če bi tam ostala, druge rešitve po mnenju mag. Avberška tudi ne bi bilo, kot da bi začeli zapirati TEŠ in zaradi tega tudi naš rudnik.

Vendar to je mnenje, iztrgano iz zadnjega dela razgovora na tem sestanku. Zato pogledimo, kako je do njega sploh prišlo!

Povzetek razgovora na sestanku

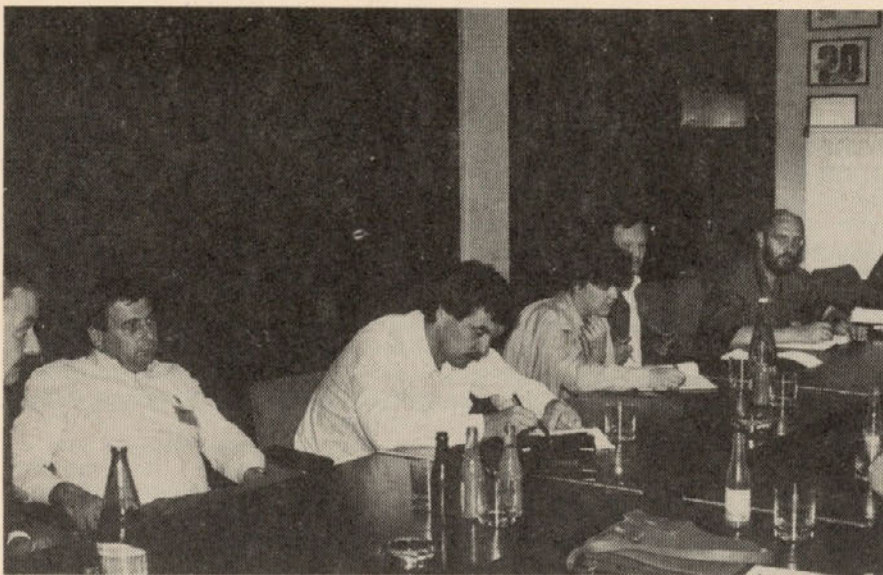
Vprašanje: Ali glede na to, da je tudi odlaganje pepela iz TEŠ na površino zemlje zelo velik ekološki problem, ne bi bilo mogoče, da bi ta pepel odlagali v jamo? Tako bi tudi pogrezanje zemeljske površine zaradi vašega rudarjenja bilo manjše.

Iz odgovora mag. Avberška: Če je, recimo, uporaba neke proge v jami dokončana, potem tako progo brez problemov lahko z zemeljske površine hidravlično zapolnimo s pepelom oziroma z emulgatorjem, narejenim iz pepela, vode in primer-
nih hidravličnih veziv. In tako tudi odlagamo pepel v jamo.

Na ta način zdaj kakšnih 5 – 10 procentov pepela, ki nastane v TEŠ, gre v jamo. V bodoče pa bi ga lahko šlo še več. Imamo celo cilj, da bi ves šel v jamo. Vendar gre tudi za problem ekonomičnosti, saj bi v ta namen naše rudarjenje morali zelo spremeniti.

Možnosti, da bi čimveč pepela šlo v jamo, že intenzivno preučujemo, tudi praktično, in v ta naša prizadevanja je vključen tudi rudarski inštitut v Ljubljani.

V jami Šoštanj, na primer, nam bi – če bi tudi v njej le začeli rudariti – po vsej verjetnosti kaj drugega tudi sploh ne preostalo, kot da v prazne prostore, ki bi v

Na tem sestanku je bilo tudi kar nekaj novinarjev in še snemalec za Televizijo Slovenije

njej nastajali zaradi rudarjenja, odlagamo pepel.

Iz dodatnega odgovora Srečka Meha: Problem je, kako tudi za odkopi v jami odlagati pepel, saj gre vendar pri naši zdajšnji metodi odkopavanja za 10 metrov visok širokočelni odkop nad projektirano ravnino.

Vprašanje: Kako je v RLV organiziran ekološki monitoring oziroma informacijski sistem za vplive dejavnosti RLV na okolje?

Iz odgovora mag. Avberška: RLV nima posebnega ekološkega informacijskega sistema, ima le informacijski sistem predvsem za področje varstva pri delu v jami. Obstaja in deluje pa ekološki informacijski sistem za TEŠ.

Vprašanje: Kakšna se vam kaže bodočnost RLV, magister Avberšek, če gledate nanjo kot kandidat za novega republiškega ministra za energetiko, torej z vidika Slovenije, in kakšna se vam kaže njegova bodočnost, če gledate nanjo z vidika RLV, kot dolgoletni poslovodni delavec v RLV?

Iz odgovora: Problem bodočnosti RLV je povezan s problemom cene električne energije pri nas.

Na Švedskem, recimo, ki velja za socialno državo, je cena elektrike za splošno porabo, preračunana v nemške pfenige, okrog 40 pfenigov za kWh, industrija pa jo dobiva po ceni okrog 5 pfenigov za kWh. V Nemčiji je to razmerje približno 25 pfenigov proti 10 pfenigom. Pri nas pa je zdaj povprečna cena elektrike kakšnih 8 pfenigov za kWh. In če pri tem za kWh elektrike veliki porabniki plačujejo 2 ali 3 pfenige, gospodinjstva pa kakšnih 10 pfenigov, je elektrika pri nas glede na njene cene v Nemčiji in na Švedskem, kakor koli gledate, absolutno prepeconi.

To je naše ključno vprašanje!

TEŠ bi zdaj po ceni 12 – 13 pfenigov za

kWh, ki bi vključevala tudi stroške za njeno ekološko sanacijo, lahko proizvajala elektriko. Bi pa od teh 12 – 13 pfenigov za kWh šlo okrog 70 % za premog.

Naš premog za energetiko ima sedaj priznano ceno 5 DEM za GJ (to je za milijardo joulov ali vatnih sekund toplote, ki jo ima kot kurivo). In ta cena še tudi ne bi bila tako problematična za nas, če bi obračunska vrednost DEM pri njej kolikor toliko sproti sledila vsaj spremembam uradnega tečaja DEM, ne pa da je lani bila le 28 ali 30 SLT, za letošnje prve tri mesece pa je 42 SLT.

Naš rudnik sploh ne potrebuje kaj drugega kot premog, ki ga odda energetiki, plačan po ceni 5,5 DEM za GJ z realno obračunsko vrednostjo DEM. To bi bila prava cena za premog, ki ga odda energetiki. In če bi tako ceno dosegal, ne bi imel več kaj iskati pri vladi v Ljubljani. S tako ceno bi hočeš nočeš moral živeti ali umreti.

Po informacijah, ki jih imam, je cena zavskega premoga za energetiko zdaj, če vanjo vračunamo vse subvencije in druge ugodnosti, ki jih je Zasavje deležno za premog, 2-krat večja od cene našega premoga za energetiko in tako bližje cene, po kateri dobijo nemški premogovniki plačan svoj premog za energetiko – to je 11 DEM za GJ, in to pravih DEM, ne kakšnih podcenjenih, kot se obračunavajo nam!

Približno tolikšna cena za energetski premog bi Zasavju tudi zadostovala, da bi se lotilo normalnega razvoja.

Glede porabe elektrike in razmerja med ceno elektrike za splošno porabo in ceno za industrijo oziroma velike porabnike pa je ključni problem pri nas velik elektroenergetski sistem, odkar smo postali majhni.

Naš elektroenergetski sistem je namreč bil zgrajen tudi za velike, direktne porabnike električne energije v Sloveniji, ki so svojo dejavnostjo še nedavno bili zelo pomemben sestavni del veliko večjega gospodarskega področja, kot so sedaj.

To je tudi za porabnike elektrike, kot so tovarna aluminija v Kidričevem, Tovarna dušika Ruše in slovenske jeklarne.

Zato zdaj slovenski elektroenergetski sistem, kakršen je, tudi potrebuje velike porabnike elektrike. Saj sicer bi takrat, ko bi, recimo, bile zelo ugodne vodne razmere za proizvodnjo elektrarn na Dravi, voda neizrabljena tekla prek njihovih jezov.

Sploh pa v vsakem energetskem proizvodnem sistemu nastajajo proizvodni presežki in primanjkljaji energije in zato po stalnosti odjema potrebuje tudi različne direktne odjemalce energije. To je takšne direktne odjemalce, ki zaradi nujne neprekinjenosti tehnoloških postopkov v svoji dejavnosti energijo odjemljejo vedno – tudi ob praznikih, ponoči in opoldne, ko nastajajo presežki energije. In takšne direktne odjemalce energije, ki jih je zaradi primanjkovanja energije tudi za dalj časa mogoče odstaviti od odjema energije. Takšen, tako prilagodljiv odjemalec energije je na primer Tovarna dušika Ruše, niso pa Kidričevo in jeklarne. Torej, če bo elektrike dovolj in če bomo našli pravo razmerje med njeno ceno za splošno porabo in njeno ceno za velike porabnike, bomo imeli dovolj tudi velikih, direktnih porabnikov elektrike in bomo tako ključne probleme naše elektroenergetike lahko rešili. To pa bolj ali manj velja tudi za našo energetiko nasploh.

Slovenci smo v Evropi po porabi energije zelo nizko pri porabi na prebivalca, pri porabi na enoto družbenega proizvoda pa čisto na vrhu, če že ne ravno v njem. In semkaj je treba locirati problem porabe energije pri nas in se odločiti, kakšno industrijo bomo imeli, koliko bomo imeli velikih porabnikov elektrike, ali je tovarna aluminija v Kidričevem glede na porabo elektrike še prevelika ali ne pa kaj storiti glede jeklarn in kaj glede Tovarne dušika Ruše.

Najboljši so seveda veliki porabniki elektrike, ki jih je od odjema elektrike mogoče med letom odstaviti za 2 ali 3 mesece, se pravi v sezoni, ko energije navadno ni dovolj.

Popuste pri ceni elektrike pa je treba dati tistim, ki so veliki, ne tistim, ki so mali porabniki elektrike.

Če ima na Švedskem industrija cenejšo elektriko, če ima cenejšo tudi v Nemčiji, verjetno za to obstajajo družbenogospodarski argumenti!

Vprašanje: Vlada ni naredila svojega za ekološko sanacijo TEŠ, republiški odlok o zmanjšanju emisij SO₂ v zrak od prihodnjega leta pa velja. Kakšne posledice zdaj predvidevate zaradi tega?

Iz odgovora mag. Avberška: Gre za dve firmi, TEŠ in RLV, in ekološka sanacija TEŠ ni stvar RLV, zajec pa glede nje tiči pri denarju.

Zeleni so v republiški skupščini pri razpravi o republiškem proračunu zahtevali, da vlada dá garancijo za najetje mednarodnega kredita, ki bi ga TEŠ morala dobiti za ekološko sanacijo. Vendar vlada zahtevane garancije ni dala, češ da taka

garancija ni stvar republiškega proračuna, ampak da je vprašanje take garancije treba urediti na drug način.

Moje mišljenje je, da bi vlada morala dati garancijo v ta namen.

Vse kredite, ki so že bili in še bodo najeti za ekološko sanacijo TEŠ, pa bo seveda treba vrniti in jih bo zato TEŠ morala vračunati v ceno svoje elektrike. In če pri taki ceni elektrike ne bi bila sposobna najetih kreditov za ekološko sanacijo vrniti, bi pač morala obstati.

Iz dodatnega odgovora Srečka Meha: V jedru je vse to problem razvojne politike.

Če v RLV natančno načrtujemo naše delo za 20 let naprej, potem od vsakega, ki svoje delovno področje jemlje resno, pričakujemo, da se bo enako obnašal do njega. Torej smo tudi od slovenske vlade pričakovali oblikovanje podrobne razvojne strategije za slovensko gospodarstvo v novih razmerah. Se pravi, takšne strategije, ki bi resno upoštevala tudi vso problematiko energetike. Vendar to naše pričakovanje je bilo zaman.

V občini Velenje se močno bojimo, da do novega leta ne bi bilo storjenega nič oprijemljivega glede garancije za najetje potrebnega kredita ali kreditov za ekološko sanacijo TEŠ in da bi ob novem letu brez vsakega jamstva, da problem ekološke sanacije TEŠ ne bo ostal nerešen, spremenili sklepe zborov naše občinske skupščine o ekološki sanaciji TEŠ.

Zato smo v naši občinski skupščini sklenili, da dokler ne dobimo zanesljivega jamstva, da bo problem ekološke sanacije TEŠ v sprejemljivem roku za našo občino rešen, ne odstopimo od sklepov zborov naše občinske skupščine iz leta 1987 in 1989 o ekološki sanaciji TEŠ, oziroma se sploh ne pogovarjamo o kakšni njihovi spremembi.

Sicer pa tudi naša občina nima izoblikovane razvojne strategije za svoje gospodarstvo v novih razmerah, ker se je naša občinska vlada obnašala enako kot slovenska. Zato pa tudi nimamo narejene prognoze vseh posledic, ki bi lahko nastale zaradi drastičnega zmanjšanja energetske proizvodnje v naši občini iz ekoloških razlogov.

Vprašanje: V RLV pa gotovo predvidevate, kakšne bi bile zdaj posledice uveljavitve sklepov skupščine občine Velenje o ekološki sanaciji TEŠ in zahtev iz republiškega odloka o varstvu zraka za vas? Ste morda že tudi predvideli kakšne rešitve iz situacije, v kateri bi se zaradi tega znašli? Recimo, da bi proizvodnjo vašega rudnika preusmerili drugam. In če ste predvideli tudi takšno možno rešitev, koliko ton proizvodnje bi preusmerili drugam?

Iz odgovora mag. Avberška: Po skupščini "zelenih" pred dvema mesecema smo v časopisju zasledili njihovo zahtevo za zmanjšanje naše proizvodnje premoga s 4,1 na 2,3 milijona ton na leto, ker pač ekološka sanacija TEŠ letos do konca leta ne bo realizirana skladno z zahtevami. To pa za nas pomeni, da bi TEŠ, ki je

porabnik našega premoga, od katerega smo eksistenčno odvisni, dali le 1,6 milijona ton premoga na leto. V skladu s tem zdaj že pripravljamo naš delovni načrt za drugo leto.

Vprašanje pa je tudi, kaj bi to pomenilo za celo Šaleško dolino! Naša dolžnost je pač, da poskrbimo za zdaj zaposlene v našem rudniku v situaciji, ki bi tako nastala. Kakšne posledice bi v tej situaciji občutila generacija, ki naj bi zdaj začela prihajati v naš kolektiv in kolektive, bolj ali manj odvisne od našega, pa je problem, za katerega mi v svojih načrtih nismo predvideli reševanja. Saj to ni problem RLV, ampak celotne naše države, pač socialni problem.

Še z javne tribune v Velenju EKOLOGIJA IN RAZVOJ OBČINE VELENJE z mag. Francem Avberškom in Vanetom Gošnikom kot poslancema v Skupščini RS

Magister Avberšek je pred začetkom razprave na tej tribuni med drugim predstavil tehnično tehnološki razvoj RLV po letu 1945, nestabilno gospodarsko situacijo RLV že vrsto zadnjih let in glavne podjetniške cilje RLV (vztrajanje pri neprekinjenosti proizvodnje premoga ne več 4,7, ampak 4,3 milijona ton na leto, ob pripravljanju projekta za kritični čas do realizacije zahtevane ekološke sanacije TEŠ: Rudnik lignita Velenje pri proizvodnji premoga 2,3 milijona ton na leto – večanje varnosti zaposlenih pri delu in humanizacije dela zaposlenih – večja poslovna uspešnost podjetja – rešitev ekoloških problemov) ter pri tem poudaril, da vodstvo RLV še vedno vztraja pri vodilu: ČLOVEK – DELO – ZNANJE!

Za magistrom Avberškom je spregovoril gospod Vane Gošnik (ki je, kot vemo, poslanec stranke "Zeleni Slovenije" v Skupščini RS in podpredsednik Skupščine RS, v javnosti pa tudi v Velenju najbolj znan kot velik radikalec, kar se tiče reševanja ekoloških problemov, ob Petru Rezmanu) in poleg drugega povedal:

– Nekdanja Občinska organizacija SZDL Velenje se je intenzivno zanimala za ekološka vprašanja... Ta vaš (tako velik) obisk (na tej tribuni) je zame neverjeten dogodek... Zeleni zelo poudarjamo tudi vprašanje prostora in njegove izrabe. Pri tem gre tudi za črne gradnje, ker zakonodaja in inšpekcijske službe ostajajo takšne, kot so... Vedno bolj razsaja prepričanje: prostor je ekonomsko tržna kategorija, po mojem prepričanju pa mora biti omejevalni dejavnik... Brez TEŠ si ni mogoče predstavljati funkcioniranja elektrogospodarstva Republike Slovenije. Smo torej v času, ki utegne biti (v elektrogospodarstvu Republike Slo-

V Nemčiji, recimo, so na nekaterih področjih in v nekaterih dejavnostih taki problemi zajeli tri četrtine prebivalstva in njihova rešitev je bila stvar države.

V RLV bi bil to problem zaposlitve za okrog 1 000 ljudi za čas do ekološke sanacije TEŠ. Vendar ne nerešljiv problem. Pred dvema ali tremi leti bi se nam, recimo, v RLV zdelo grozno že samo pomisliti, da naj bi imeli 1 200 zaposlenih manj. A zdaj jih imamo.

Mislím, da nič ni nemogoče, tudi zapiranje našega rudnika ne. Vprašanje pa je, ali bi bilo to smotno. Posebno, če bi predčasno zaprli JEK...

venije) prelomen... Prihaja čas ostrejših dejanj... Problem ekološke sanacije TEŠ je v tujih kreditih... Zelo pomembno je za Šaleško dolino tudi naše vztrajanje (vztrajanje zelenih) pri zahtevi, da se izvede referendum o zaprtju JE Krško...

Marsikaj pa je gospod Vane Gošnik povedal še v razpravi, ki se je začela, ko je za mag. Avberškom še on povedal, kar je mislil povedati pred njo.

Samo dva odlomka iz razprave

– Do katere meje bo skupščina občine vztrajala pri sklepih skupščine občine (iz leta 1987 in 1989) o ekološki sanaciji TEŠ?

(Jasno ni na to vprašanje odgovoril nobeden v dvorani skupščine naše občine, v kateri je bila ta tribuna; ne magister Avberšek, ne gospod Gošnik, ne kateri od lepega števila Velenjčanov, med katerimi je bilo tudi kar nekaj "naših izvoljencev v občinski parlament".)

– Če bi RLV zaprli, kako bi bilo to občini kompenzirano (izravnano)?

Iz odgovora mag. Avberška: Na razvoj Šaleške doline ne gledam tako črno... Tudi v velenjskem srednješolskem centru imamo velik kapital. Je nekaj v mladi generaciji – treba pa je to izkoristiti...

— — —

Še iz sklepne besede članice predsedstva SDP Velenje Nade Zavolovšek-Hudarič, uvodničarke in vodje razprave na tej javni tribuni:

"... Izrabimo naše ljudi v republiških organih za realizacijo naših sklepov o ekologiji in ekonomskem razvoju naše občine..."

R.B.

Dipl. inž. rudarstva mag. Boris Salobir

V Ljubljani smo imeli seminar Rudarstvo in okolje

To je bil seminar, ki ga je sredi maja na svojem odseku za rudarstvo organizirala visoka šola za montanistiko v sklopu Fakultete za naravoslovje in tehnologijo Univerze v Ljubljani.

Seminarja se je udeležilo več kot šestdeset strokovnjakov iz slovenskih rudnikov in rudarskih organizacij, profesorjev in študentov. Vodil ga je profesor Peter J. Norton iz Velike Britanije, priznani strokovnjak za problematiko jamskih vod in predavatelj na večjih angleških univerzah.

Celotno seminarsko temo je sestavljalo šest med seboj povezanih tem in predavanja o njih so potekala v angleščini.

Pri temi Internacionalizacija problema "rudarstvo in okolje" je beseda tekla predvsem o mednarodnih tokovih in smernicah, ki silijo vlade držav, da sprejemajo odločitve za nerentabilno, vendar potrebno izkoriščanje domačih energetskih surovin. To počnejo zlasti zaradi strateških neodvisnostnih ciljev, kljub

strukturne dejavnosti za oskrbovanje rudnikov.

Problematiko očiščevanja okolja pa so spravili na državni nivo, tako da za njeno razreševanje v vseh smereh skrbi vlada, in tudi koncesije za odkopavanje rudnin daje vlada.

Premog odkopavajo celo v narodnih parkih,

Oba poslanca na javni tribuni "Ekologija in razvoj občine Velenje" z Nado Zavalovšek-Hudarin med sabo – za šalo rečeno – za dielektrik

temu, da se pri izkoriščanju domačih energetskih surovin često morajo spopadati z velikim onesnaževanjem voda, zraka in drugega bivalnega okolja. Največjo vlogo pri tem igra cena energije, ki na primer v Veliki Britaniji dosega 3 DEM/GJ, pri nas pa 5,6 DEM/GJ, pri tem pa tako Velika Britanija kot Slovenija nimata tolikšnih rudnih rezerv, kot jih na primer imajo ZDA, Kanada in Avstralija. Poleg tega imata zelo zapleteno geološko sestavo svojih rudnih nahajališč.

Angleži oziroma Britanci so bili postavljeni tudi pred težko odločitev: pripeljati v deželo cenejši tuji (avstralski) premog z manj žvepla ali uporabljati svojega z več žvepla ter zato namestiti očiščevalne naprave? Odločili so se za svoj premog, ker jim to omogoča porabo njihovih domačih surovin, uporabo doma izdelane opreme in strojev v rudnikih, zaposlovanje delavcev in tradicionalno angleško strateško neodvisnost. Uporaba avstralskega, po dumpinških, nerealno nizkih cenah nabavljenega premoga bi jim namreč lahko povzročila kopico preglavic; na primer splošni upad domače industrijske proizvodnje in stagnacijo infra-

struktur pod zelo strogim nadzorom vlade, kar se tiče varstva okolja. Še pred petimi leti se je, recimo, v Veliki Britaniji 60 % industrijskih odpadkov najprej znašlo v rekah in potem v morju. In temu se želijo sedaj izogniti.

Izjemno so zmanjšali tudi število zaposlenih na tono pridobljenega premoga. Leta 1950, denimo, so imeli za proizvodnjo 250 milijonov ton premoga zaposlenih kar 2,5 milijona mož, v letu 1991 pa so za pridobljenih 100 milijonov ton premoga potrebovali samo 120 tisoč mož. Vode!

V Evropi so potrebna skupna vlaganja v reševanje problemov onesnaževanja voda in skupno reševanje teh problemov. Pri tem so v prvi vrsti mišljene reke, ki tečejo skozi več držav – na primer Donava, Ren, Rona, Maas, Tisa, Drava.

Te reke so večinoma onesnažene že v svojih zgornjih tokih, do izliva pa se njihova nečistost še stopnjuje.

Odpiranje novih rudnikov!

To problematiko ureja v Veliki Britaniji izredno stroga zakonodaja z vidika varstva okolja, nad katero bedi več komisij. In za takšno zakono-

dajo se zavzema tudi Evropska skupnost.

V Veliki Britaniji je sploh za pridobitev koncesije za odkopavanje kakršne koli rudnine prvi pogoj varstvo okolja. In ta pogoje postavljajo izredno trdo, saj je le ena od šestih vlog za odpiranje novih rudnih polj pri njih rešena pozitivno. Pri tem pa postopek reševanja takih vlog lahko še in še traja, tudi 6 do 8 let.

Podrobnosti pri takem postopku pa se je predavatelj na seminarju dotaknil pri drugi temi: Zakonodaja s področja varstva okolja in rudarjenja.

Od tega, kar smo slišali pri tem predavanju, naj povem le to, da za tisto, kar vlada v Veliki Britaniji nerada odobri, skliče komisijo strokovnjakov, ki problem potem meljejo in meljejo, vlada pa ob tem upa, da bo prosilec, ki je problem sprožil, nazadnje svojo prošnjo umaknil...

Sicer pa je bila prevladujoča tema na seminarju: Onesnaževanje vod.

V okviru te teme je predavatelj predstavil probleme zaradi onesnaževanja vod predvsem na površinskih kopih in nekatere rešitve teh problemov, ki pa so vse po vrsti zelo drage. Nekaj pa je povedal tudi o reševanju tovrstnih problemov na Portugalskem in v Španiji; na primer pri odkopavanju bakrove rude v španskem rudniku Rio Tinto, v kateri je do 7 % bakra, kar je izjemno veliko. Poleg tega se Španci lahko ponašajo še z največjim rudnikom živega srebra na svetu, to je z rudnikom živega srebra Almaden.

Obema omenjenima španskima rudnikoma namreč kljub temu, da imata zelo bogato rudo in rudna nahajališča, ceno rude nenehno zvišuje onesnaževanje vode, s katerim se morata spoprijemati.

V "The Berlin Guidelines", sklepih berlinskega simpozija preteklo leto o ekologiji, so začrtane svetovne smernice za varstvo tekočih in stojčih voda ter morij.

Mnoge velike reke, v zvezni državi ZDA Pensilvaniji na primer, imajo pH (merilo za koncentracijo prostih vodikovih ionov v raztopini) od 4 do 5. To pomeni, da so precej kisle. Ponekod v ZDA pa se pojavljajo jezera z močno bazičnostjo, s pH od 10 do 12. Sploh povsod v ZDA pa je vzroke takih pojavov mogoče pripisati rudarjenju.

Zaščita vode je zelo občutljiva stvar in v središču pozornosti vsake družbe, ki se zaveda, da je voda vir življenja. Zato pa so tudi novi zakoni, na primer v ZDA, glede zaščite vode, in okolja sploh, tako strogi, da mora biti pri njih vse, kar živi na območju rudarjenja, zaščiteno. To je vse rastlinstvo in živalstvo in življenjske strukture do mikroskopsko majhnih. Sicer se rudniku prepove obratovanje. To velja tudi za izgradnjo novih rudniških objektov v ZDA, v starih pa se Američani trudijo, da bi zmanjšali proizvodnjo in namestili čistilne naprave.

Pred začetkom vseh del pri rudarjenju se jim zdi zelo pomembno tudi merjenje kvalitete in onesnaženosti vode na kraju samem s prenosnimi laboratoriji, prav tako pa v laboratorijih specializiranih ustanov. Kasneje, med obratovanjem rudnika, pa meritve nenehno in brez prekinitev ponavljajo. Odplake pa prečistijo v očiščevalnih obratih z velikimi usedalnimi bazeni za mehansko trdne delce, in to z neškodljivim kemijskim čiščenjem skozi filtre. V čiščenje odplak uvajajo tudi bakterije in mikrobo, da razgradijo nekatere delce nesnage. Za stoječe vode pa so sploh povsod na svetu, kjer lahko živijo žabe, prvi in najbolj nazoren kazalec onesnaženosti oziroma čistosti žabji paglavci, saj se zaredijo le v zelo čisti vodi.

Precej je predavatelj povedal tudi o varstvu rudniškega okolja pred hrupom in prahom, varstvu krajinske podobe rudniškega okolja v času odkopavanja in rekultivaciji okolice rudnika po končanem odkopavanju. In iz tega,

Nadaljevanje s prejšnje strani!

kar je o vsem tem povedal, smo razbrali, da imajo povsod po svetu na teh področjih varstva okolja takšne probleme, kot jih imamo pri nas.

Problem varstva rudniškega okolja pred hrupom se dá popolnoma rešiti le s postavitvijo oziroma prestavitvijo hrupnih rudniških obratov na zemeljski površini pod zemljo ali za debele betonske zidove ali daleč od naselij in živalskih rezervatov.

Poseben problem je problem onesnaževanja zraka, saj se domala povsod po svetu pojavlja stalno in je večplasten. Rešujejo pa ga po svetu tako kot pri nas, bolj ali manj uspešno. Posebno žveplo, ki nastaja pri izgorevanju mnogih goriv, je velik krivec za onesnaževanje okolja. Iz grama takega žvepla namreč lahko nastanejo kar trije grami kislega dežja.

Vedno boljše pa so pri nas in po svetu rekultivacije rudniških zemljišč po končanem odkopavanju, žal pa tudi ne poceni. Kar lep zgled dobre rekultivacije je pri nas okolica Škalskega jezera.

Tema zadnjega predavanja na seminarju pa je bila Stabilnost brežin odkopov in nasipov. Predavatelj je to problematiko zelo strokovno osvetlil, zlasti kolikor se tiče visokih etaž na različnih površinskih kopih in preprečevanja sesedanja, drsenja, plazjenja in nenadnih premikov odkopanih in nasutih brežin. Torej na področjih, ki so strokovno še posebej zahtevna in nam dobro poznana.

Na splošno lahko rečem, da smo na tem seminarju lahko spoznali, da imajo drugod po Evropi in v ZDA še večje ekološke probleme kot pri nas. To je tudi razumljivo. Saj je na Zahodu industrializacija precej hitreje napredovala kot pri nas. Zato pa so se tudi na Zahodu nekoliko prej kot mi zavedli njenih škodljivih vplivov na okolje. Vendar glede na resnost problemov pozno – pozneje kot mi, glede na to, da smo v razvoju industrije capljali precej daleč za njimi. Zaradi tega mi tudi še lahko bolj ali manj uspešno preprečujemo hujše onesnažitve okolja, zahodnjaki pa morajo okolje že zdraviti.

Veliko zdajšnjih tovarn, elektrarn, rudnikov in drugih industrijskih obratov ob svojem nastanku sploh ni bilo ekološko spornih. Sporni so začeli postajati šele pozneje, pred kakšnimi 25 leti, ko so se vpleteni v agresivno tržno gospodarstvo z ekološkega vidika že čezmerno razvili in je razvoj ekologije že omogočil, da se ta njihova čezmerna razvitost izmeri. Torej je krivično vseprek klicati na zatožno klop tiste, ki so pred dvema, tremi desetletji ustanavljali industrijske organizacije, ki so s svojo dejavnostjo že od samega njenega začetka škodljivo vplivala na okolje. Saj ekološka znanost je takrat bila še v povojih in zato škodljivost marsikatero proizvodne dejavnosti za okolje še neznana in neodkrita. Zdaj je seveda že drugače. Ekološka znanost je že tako razvita, da lahko dobimo bolj ali manj popolno sliko vplivov, škodljivih in neškodljivih, skoraj vsake proizvodne dejavnosti na okolje. Problem pa je denar. Marsikje v svetu, in tudi pri nas, namreč že za ekološke raziskave skorajda nimajo denarja, sploh pa ne za nabavo dragih čistilnih naprav. Iz tega razloga pa tudi ekološko zelo sporni obrati marsikje še kar naprej obratujejo. Torej lahko le bogate družbe izkoriščajo zmožnosti moderne ekološke znanosti in tehnologije. Sredstva za to pa, vsaj na Zahodu, zbirajo s posebnim splošnim davkom. Na ta način nastaja na Zahodu tudi vedno več industrijskih obratov, ki veljajo za ekološko popolnoma nesporne, ekonomsko pa marsi-

V DIK Pesje je 16. maja bila 1. šolska reševalna gasilska vaja

V napad in obrambo!

Sobota dopoldan, 16. maja. Ura je natanko 10.00, ko dežurni delavec v obratu Drobilnica in klasirnica premoga v Pesju odkrije v ključnem delu celega obrata – v objektu 300, iz katerega prek velikega bunkerja 3 poteka odvoz premoga za TES, poleg tega pa tudi odvoz vsega premoga iz RLV s cestnimi tovornimi vozili in z železniškimi vagoni – na kotah + 26/29 požar ter enega ponesrečenega delavca!

O odkritju obojega po telefonu takoj obvesti dežurnega delavca celega RLV, ta pa gasilce RLV in velenjsko policijsko postajo, nato pa v knjigo dežurnega RLV vpiše, vse kar je ob takih dogodkih treba vpisati.

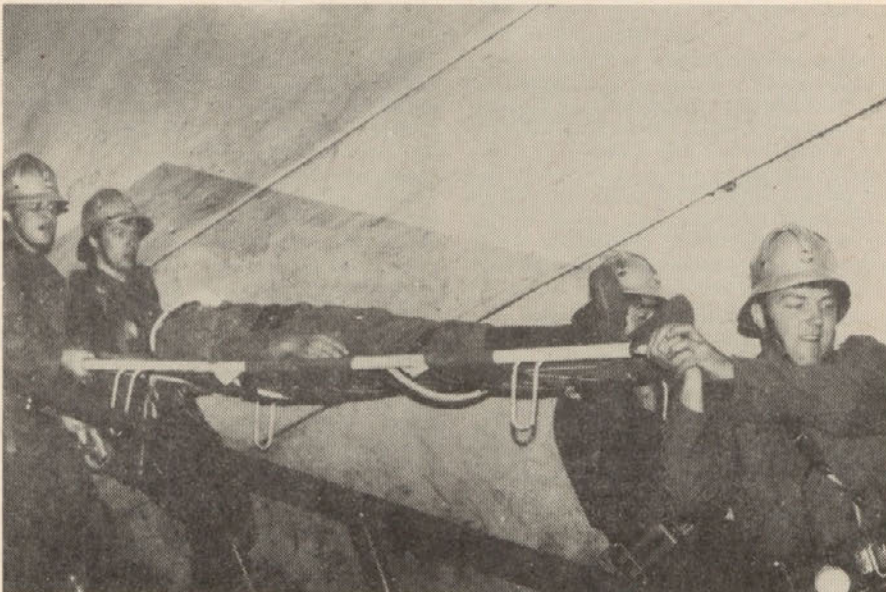
kateri ne. Saj dejavnost prenekaterega podpirajo s subvencijami iz državnih proračunskih sredstev. Torej se nekateri od teh obratov pojavljajo kot dragulj in kroni, ki ga je nenehno treba loščiti, da se sveti. Nikakor pa ni dopustno ta dragulj iz krona izluščiti, saj potem krona ne bi bila vredna svojega slovesa.

Obvestila obeh dežurnih delavcev so opravila svoje...

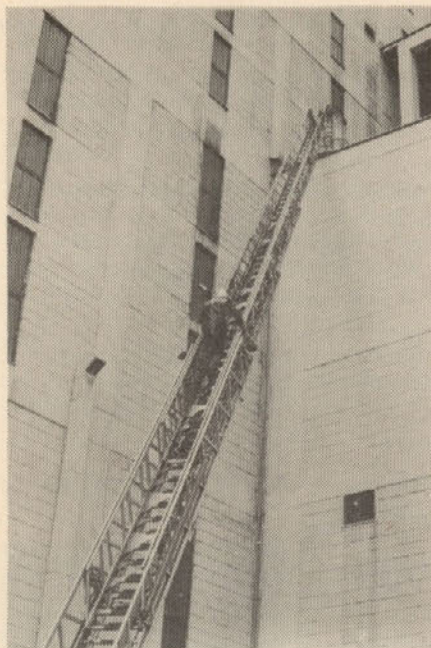
Gasilci RLV se hitro pripeljejo z enim kombiniranim in enim orodnim vozilom in cisterno za vodo na območje DIK Pesje in ugotovijo obseg požara v objektu 300 ter "vse še potrebno" za akcijo reševanja in gašenja. Formirajo tudi štab reševanja in gašenja – v sestavi: Marjan Lampret, vodja celega obrata RLV Klasirnica, s svojimi sodelavci ter mag. Franc Žerdin, tehnični vodja RLV, Milorad Šikman, referent v službi RLV za varstvo pri delu za protipožarno varnost, in Marjan Pogorevc, predsednik Industrijskega gasilskega društva RLV.

Vodja štaba je Marjan Lampret, svojo delovno mizo pa si štab postavi na zelenici nasproti vratnice DIK Pesje ob mostu čez Pako za tovorni promet.

Prvo, kar štab opravi, je, da za reševanje in gašenje zagotovi "vse še potrebno". To pa je predvsem pomoč:

"Ponesrečenec" je rešen in v varnih rokah na poti do rešilnega avta!

Član druge napadalno-obrambne ekipe Gasilskega društva Velenje Franc Pečečnik v vzpenjanju višje in višje po raztegnjeni gasilski lestvi za napad od zunaj na "požar" in obrambo objekta 300 in imovine v njem pred požarom

- ene napadalno-obrambne ekipe GD Pesje z orodnim vozilom, za pomoč ekipe RLV 1 pri poskusu pogasitve požara
- dveh napadalno-obrambnih ekip GD Velenje
- a) ene z orodnim vozilom, predvsem za preprečitev razširitve požara navzgor, s kot + 26/29 na koto + 46 objekta 300

"Dobro se Franc vzpenja," je zamrmral Matjaž Klemenčič, vodja reševalne postaje našega rudnika. "Mhm, ima nekaj kondicije," se je strinjal Franc Urbanc, namestnik vodje naše reševalne posaje, medtem ko sta drug ob drugem opazovala Pečečnika pri njegovem previdnem vzpenjanju v višave.

Nekaj časa je pri delu štaba vaje sodeloval tudi mag. Franc Avberšek, še kot predsednik poslovodnega odbora našega rudnika (v beli majici, poleg mag. Žerdina v puloverju in nasproti vodje štaba Lampreta) ter hkrati že novi minister za energetiko, potem pa se je moral odzvati povabilu na shod zelenih ta dan v Velenju.

Ves čas pa sta pri delu štaba sodelovala poveljnik Gasilske zveze Slovenije Anton Sentočnik (drugi z desne strani ob mizi) in poveljnik Gasilske zveze Velenje Avgust Oblak (prvi z desne strani).

b) ene pa z raztezalno lestvijo in cisterno, za napad na požar in obrambo objekta pred njim od zunaj s severne strani

- in še ene napadalno-obrambne ekipe GD Šoštanj z orodnim vozilom in cisterno, za preprečitev razširitve požara navzdol, pod koto + 26 objekta 300

To pomoč - v napadalno-obrambnih ekipah, z vso potrebno opremo, vozili in napravami s seboj - štab tudi kaj kmalu po radijskih in telefonskih zvezah pokliče. Medtem je omenjena ekipa RLV, ekipa 1, ki se je pripeljala s kombiniranim vozilom, že v akciji za rešitev ponesrečenega delavca in pogasitev požara na koto + 26/29. Prav tako je že v akciji še ena ekipa RLV, ekipa 2, ki se je na območje DIK Pesje pripeljala z orodnim vozilom in cisterno in dobila nalogo, da zagotovi za gašenje požara še vodo iz reke Pake, in je tako morala v ta namen položiti tudi vod za vodo od reke Pake in po glavnem stopnišču objekta 300 vse do njegovega vrha, kote + 46.

Tako se je vsa akcija, ki je v resnici bila le vaja - kot je že rečeno v naslovu, 1. šolska gasilska vaja v DIK Pesje - začela in je potem potekala do konca.

To je, dokler ponesrečeni delavec, seveda namišljen, ni bil rešen in prav takšen požar izoliran in pogasjen.

Skladno s scenarijem, načrtom vaje, ki so ga podpisali Milorad Šikman, Franc Pogorevc, vodja službe našega rudnika za varstvo pri delu Franc Bahčič ter mag. Franc Žerdin - kaj kdo po poklicu natančno je, menda v našem internem glasilu ni treba navajati, če smo že navedli delovna mesta teh delavcev našega rudnika (ta dan, saj mag. Žerdin je zdaj zaradi odhoda mag. Avberška iz RLV že predsednik PO RLV) - je vaja vključevala še dodatni del k samemu reševalnemu delu. Vendar ta del je bil tako strokovne narave, da ga v tem sestavku ne kaže podrobno opisovati.

Reševalne vaje je konec. In vse gasilske ekipe, ki so bile na njej aktivne - pa še le opazovalna ekipa iz Gasilskega društva Šalek - so postrojene pred člani štaba vaje ter poveljnikom Gasilske zveze Slovenije Antonom Sentočnikom, da slišijo njihove ocene vaje.

Nadaljevanje s 7. strani!

**Ne bo pa odveč, če pove-
mo, da je na tej vaji ves čas
bil prisoten tudi Anton Sen-
točnik, poveljnik Gasilske
zveze Slovenije, in da je z
njim proti koncu vaje prišlo
do tegale razgovora za na-
še glasilo:**

– Kakšen vtis ste dobili o poteku vaje?

"Dobro je potekala glede na njen namen. Tudi pripravljena je bila res strokovno.

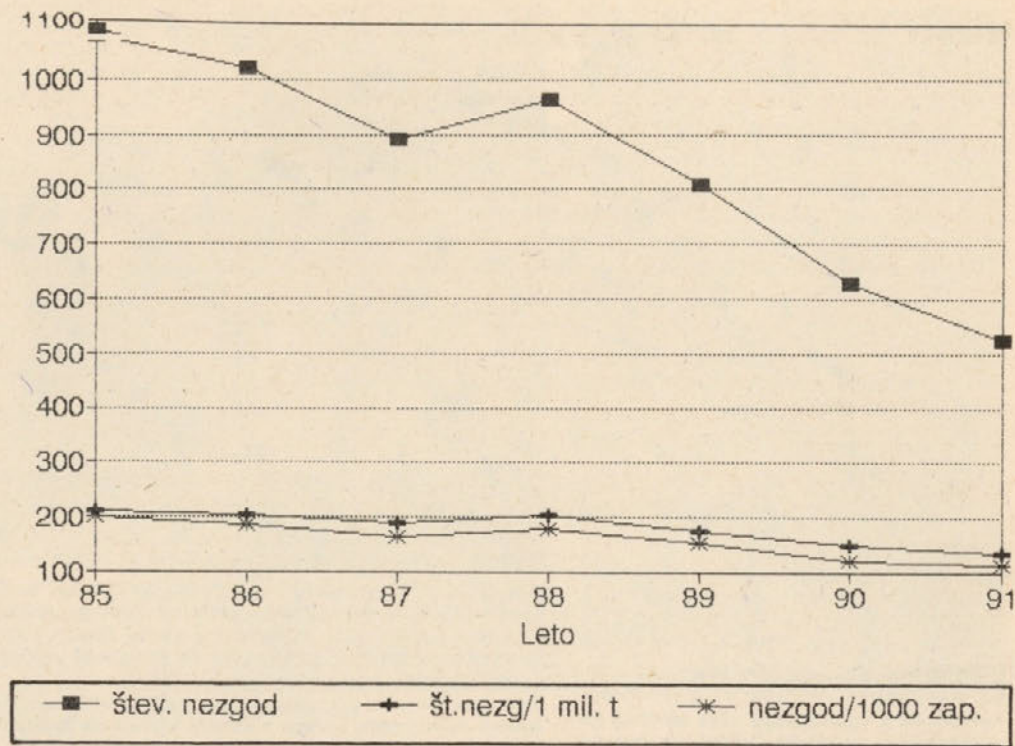
Kolikor sem opazil, je vsak gasilec na vaji poznal svojo nalogo in jo okoliščinam primerno znal izpolniti. To pa je v zaresnih gasilskih akcijah najpomembnejše. Se pravi, da ni pomembno predvsem tisto, kar se gasilec nauči, ampak da na kraju nekega požara samem pravilno reagira in ukrepa. To pa je gasilec na tej vaji uspevalo. Zato za potek te vaje lahko rečem, da je bil dober."

– Tamle sem slišal pripombo nekoga, ki se spozna na problematiko jamskega reševanja, da požarna voda iz reke Pake ni bila zagotovljena ravno v kratkem času. Kaj bi rekli glede te pripombe?

"Normalno je, da je zagotovitev požarne vode iz reke ali kakšne druge vode v naravi težavnejša kot iz požarnih hidrantov in gasilskih cistern in zato terja tudi več časa. Tako pa je bilo tudi na tej vaji."

– Kakšna sem vam zdi oprema gasilcev na tej vaji v primerjavi z opremo gasilcev ob takih priložnostih drugod po Sloveniji?

"Oprema gasilcev na tej vaji se mi zdi dosti zadovoljiva. Sicer pa za celo Slovenijo velja, da gasilec pri opremi nekatere stvari še

manjkajo. Da bom odkrit: manjkajo jim osebna zaščitna sredstva. Vzemimo delovne obleke. Danes slovenski gasilci uporabljajo predvsem slovenske standardne gasilske delovne obleke, ki niso primerne za uporabo v zaresnih akcijah pri večjih temperaturah. In tudi za gasilce danes na tej vaji to velja."

– Kako pa kaj kaže z gasilskim podmladkom sedaj po Sloveniji? "Mislite gotovo na vključevanje mladine v gasilske organizacije.

To je pač odvisno od posamezne gasilske organizacije; krajevne ali občinske; če se loti vključevanja mladine v svoje članstvo tako, da je način vključevanja zanjo zanimiv, s svojim podmladkom nima problema. Glede na sedanje razmere pri nas, kakršne so, pa to ni ravno lahko, ker imajo različne druge organizacije tudi mnogo več materialnih možnosti za privabljanje mladine v svoje članstvo. Torej je za gasilske organizacije to v zdajšnjih časih pri nas tudi materialni problem. Pa še eden: gasilci moramo mladini v svojih organizacijah dati tudi več svobode, kot smo jim je dajali doslej. Se pravi, pustiti jim, da bolj svobodno kreirajo svoje delo in delajo med nami."

– Je prišlo do znatnega upada dotoka sredstev za gasilske organizacije v Sloveniji zadnje čase? "Ne samo znatnega; lahko rečem, da je dotok sredstev za gasilske organizacije v Sloveniji zdaj v primerjavi s tistim izpred treh ali štirih let kar kakšnih 8-krat manjši. Dotok sredstev, kakršnega smo imeli pred leti, nam je omogočil, da smo se takrat relativno dobro opremili in imamo zato zdaj tudi manj problemov glede opreme, kot bi jih sicer imeli."

– Kdo pa bi zdaj moral zagotoviti dovolj sredstev za osnovno dejavnost naših gasilskih organizacij? "Občine oziroma država, saj vsak davkoplačevalec plačuje tudi davek za varstvo občanov in njihovega premoženja pred ognjem!"

Še iz sklepne besede mag. Žerdina pred postrojenimi gasilskimi ekipami ob koncu vaje:

"... Lepo pozdravljam Toneta Sentočnika, poveljnika Gasilske

zveze Slovenije, pa Toneta Berložnika, predsednika, in Avgusta Oblaka, poveljnika Občinske gasilske zveze Velenje, in pa Franja Bartolca, predsednika občinskega izvršnega sveta Velenje, ter vse druge, goste in krajanje, ki ste si ogledali našo današnjo vajo oziroma požrtvovalno vaše današnje delo, gasilci. Zato lepo pozdravljam tudi vas.

Ko smo načrtovali današnjo akcijo, smo se zavedali, da bi gašenje požara ali odstranjevanje katere koli druge nevarnosti v tem objektu, ki je, kot vidite, zelo visok, bila izredno težavna naloga. Ravno zaradi tega smo se z vašimi poveljniki, gasilci, dogovorili, da bi bilo primerno smiselno s to vajo opraviti teste:

– prvič, naših planov obrambe pred nevarnostmi in reševanja ob njih

– drugič, naše protipožarne opreme in naprav, ki jih imamo v klasirnici

– tretjič, vaše izurjenosti, gasilci, in delavcev v klasirnici za obrambo in reševanje, če bi v njej prišlo do požara.

Kako je bila akcija podrobno načrtovana, bodo za menoj povedali tisti, ki so akcijo podrobno pripravili. Jaz z velikim zadoščenjem lahko rečem, da je akcija, kolikor se sam spoznam na gašenje požarov zunaj, na površini, oziroma na taktiko in nastop pri njej – potekala zelo dobro...

Vse prisotne naj spomnim še, da letos praznuje naše rudniško gasilsko društvo 60-letnico in da je tako namen te vaje bil tudi počastitev te obletnice na neke vrste delovni način...

Srečno! – in Na pomoč!"

R.B.

Obvestilo Ljubljanske banke

– Splošne banke Velenje, d.d.

NOVE OBRETNOSTNE MERE ZA TOLARSKO VARČEVANJE OBČANOV OD 1. 5. 1992 DALJE

	letne obrestne mere	mesečne obrestne mere
Tekoči računi občanov	34,62 %	2,55 %
Žiro računi občanov	34,62 %	2,55 %
Hranilne vloge na vpogled	34,62 %	2,55 %
Varčevalna knjižica	79,91 %	5,10 %
Hranilne vloge, vezane nad 12 mesecev	96,10 %	5,87 %
Hranilne vloge, vezane nad 24 mesecev	99,70 %	6,03 %
Hranilne vloge, vezane nad 36 mesecev	103,30 %	6,19 %
Depoziti, vezani od 10 do 19 dni	79,91 %	5,10 %
Depoziti, vezani od 20 do 30 dni	81,71 %	5,19 %
– depoziti do 50.000 SLT	85,30 %	5,36 %
– depoziti od 50.001 do 100.000 SLT	87,10 %	5,45 %
– depoziti nad 100.000 SLT	88,90 %	5,53 %
Depoziti, vezani nad 3 mesece		
– depoziti do 50.000 SLT	85,30 %	5,36 %
– depoziti od 50.001 do 100.000 SLT	87,10 %	5,45 %
– depoziti nad 100.000 SLT	88,90 %	5,53 %
Depoziti, vezani nad 6 mesecev	90,70 %	5,62 %
Depoziti, vezani nad 12 mesecev	96,10 %	5,87 %
Dovoljena prekoračitev stanja na TR	115,89 %	6,73 %
Nedovoljena prekoračitev stanja na TR	141,08 %	7,74 %

Naša služba VPD o VPD

Zakon o rudarstvu in Zakon o varstvu pri delu z akti, ki temelje na njima in med katere štejemo tudi interne pravilnike o varstvu pri delu, določajo odgovornosti na področju varstva pri delu v rudnikih.

V tehnologiji pridobivanja premoga je nemogoče varstvo pri delu navezati samo na neko službo in še neke činitelje. Dobri ali slabi rezultati proizvodnje premoga in varstva pri delu so odvisni od funkcioniranja celotnega sistema tehničnega vodenja. Služba VPD je le tista, ki je za varstvo pri delu posebej zavežana.

Za uspešno lahko delo službe VPD ocenjujemo samo, če se aktivno vključuje v tehnično tehnološki proces, kar si v naši službi ves čas prizadevamo.

V SPOMIN

Kolektiv našega rudnika je izgubil še enega dobrega delavca in doma vzornega moža in očeta – Petra Jevšenjaka, kvalificiranega kopača, zaposlenega v Jami Pesje. Vračal se je z dela v rudniku, ko mu je doma na hišnem pragu omagalo srce in ga tudi hitra zdravniška pomoč ni več mogla iztrgati smrti.

Rodil se je 9. maja 1944 v Lautenthalu v Avstriji, kamor

so nacisti med drugo svetovno vojno kot zavedna Slovenca pregnali njegova starša. Osnovno šolo je obiskoval v Žalcu in potem, ko jo je končal, do odhoda k vojakom pomagala staršem doma na kmetiji.

Po odsluženju vojaščine leta 1966 je odšel za kruhom na tuje, v Francijo. V domovino se je vrnil leta 1975 in se zaposlil v našem rudniku. Kot delavec našega rudnika si je ustvaril tudi družino in si z izobraževanjem ob delu pridobil poklicno izobrazbo za rudarja kopača.

Zaradi prizadevnosti pri delu in vedrega značaja je med rudarji v našem rudniku imel širok krog prijateljev in znancev.

Na pogrebni slovesnosti na pokopališču v Podkrajju v soboto, 11. aprila, se je od njega poleg sorodnikov in častne čete naših rudarjev poslovila množica njegovih sosedov, znancev in sodelavcev.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu!

Branko Ledinek

Rezultat skupnih prizadevanj v RLV na področju varstva pri delu je razviden iz tabele ob tem tekstu levo zgoraj, ki govori:

Število poškodb pri delu se je v RLV od leta 1985 zmanjšalo za polovico. Prav tako upada število poškodb glede na proizvodnjo in število zaposlenih.

Takšen rezultat je odsev uvedbe novih tehnologij, delovnih naprav in priprav ter poostrene kontrole izvajanja del.

Seveda pa ne smemo biti zadovoljni, saj število izgubljenih dni na poškodbo v zadnjih letih narašča, kljub temu, da poškodbe niso težje.

Pri analiziranju tega pojava se delavci službe VPD sprašujemo, ali je treba iskati prave vzroke zanj v tehnično tehnološkem procesu ali še kje drugje (v spremembi Zakona o zdravstvenem varstvu, v izplačevanju zavarovalnin, itd.).

K vplivom od zunaj na stanje varstva pri delu moramo šteti tudi vpliv naših sedanjih družbenih razmer.

Krizne situacije, ki postavljajo pod vprašaj delovna mesta v rudarstvu, lahko pozitivno vplivajo na delovno disciplino in red, lahko pa tudi negativno vplivajo na zbranost pri delu in s tem tudi na varnost dela.

KAKO PROIZVAJAMO?

Proizvodnja premoga v našem rudniku v aprilu v primerjavi s predvideno v osnovnem, letnem načrtu in v primerjavi s predvideno v mesečnem načrtu:

Jama Preloge	120 850 ton	(87,54 %, 111,90 %)
Jama Pesje	135 450 ton	(71,89 %, 89,58 %)
Jama Škale	57 860 ton	(157,66 %, 146,11 %)
Priprave	15 640 ton	(84,31 %, 96,54 %)
Skupaj RLV	329 800 ton	(86,40 %, 104,70 %)

V aprilu smo imeli 18 proizvodnih dni, v sredo, 29. aprila, in v četrtek, 30. aprila, pa kolektivni dopust.

Proizvodni načrt za maj

(V oklepajih so navedene proizvodne naloge iz osnovnega načrta!)

Jama Preloge	126 000 ton	(137 450)
	6 300 t/dan	(6 873)
Jama Pesje	160 000 ton	(167 550)
	8 000 t/dan	(8 378)
Jama Škale	46 000 ton	(36 700)
	2 300 t/dan	(1 835)
Priprave	18 000 ton	(18 500)
	900 t/dan	(925)
Skupaj RLV	350 000 ton	(360 200)
	17 500 t/dan	(18 011)

Za maj smo načrtovali 20 delovnih dni – ob vseh prostih sobotah.

Letos do maja smo v RLV odkopali 1 404 800 ton premoga ali 97,56 % glede na delovni načrt.

Proizvodni sektor skupnih služb RLV, Oddelek za tehnične plane in analize

Še nekaj besed o tako opevani EKONOMSKI KATEGORIJI VARSTVA PRI DELU!

Dokler ne bomo imeli resnično ovrednotenih vseh posledic nepravilnega dela (ne samo nesreč in bolniških dopustov ter pojavov invalidnosti pri delavcih), so to samo mrtve črke na papirju, Ekonomika poslovanja in pri nas tako slavljene "vstop v Evropo" nas bosta morda le pripeljala do spoznanja, da so sredstva, porabljena zaradi posledic poškodb pri delu, velika, vendar precej nesmotno porabljena. Ustrezno velika sredstva je treba uporabiti pred nastankom poškodb za izboljšanje pogojev za delo.

RUDAR, glasilo Rudnika lignita Velenje

Organ pri glasilu: Odbor za informiranje, predsednik Jože Hace

Odgovorni urednik: Diana Janežič

Naslov uredništva: Rudnik lignita Velenje, glasilo Rudar, Partizanska 78 (NOP), 63320 Velenje

Telefon: (063) 853-312, interna številka 1815

Izdelava fotografij: Ivan Pungartnik, Jamomerstvo RLV

Tisk: Tiskarna Velenje (Štrbenkova 6, 63320 Velenje)

Naklada in izdajanje: 4 200 izvodov enkrat na mesec

Po mnenju Ministrstva za informiranje z dne 14. 2. 1992, št. 23/67-92, se glasilo Rudar šteje za izdelek iz tar. št. 3, tč. 13 Tarife prometnega davka.

Prazniki, prazniki ...

Kadar neko občestvo, družba, družbena skupnost, narod zaide bolj ali manj po svoji volji ali (tudi) volji svojih elit, skupin svojih izbrancev ali samozvanih izbrancev, v prelomne razmere, spremeni tudi svoje praznike. To stori korenito, tako da stare praznike v glavnem vse odpravi in si ustvari nove. Ali pa to opravi polovičarsko, tako da le nekaj starih praznikov odvrže na smetišče svoje zgodovine, preostalim pa malo spremeni ime, obredje in pomen praznovanja ter jim doda še nekaj povsem novih in – skladno z naravo prelomnosti razmer, v katerih je – mogoče še katerega od tistih, ki so se že kdaj prej znašli "na deponiji odpadkov" njegove zgodovine.

1. maj '92

Dopoldan 1. maja letos v Plešivcu pod Graško goro

Letošnji prvi maj je že bil eden od praznikov, ki jih je oplazilo omenjeno polovičarstvo. Vsaj pri nas, na našem, velenjsko-mozirskem območju. Verjetno pa tudi drugje v naši novi državi Republiki Sloveniji, in v novih državah nekdanjega socialističnega Vzhoda nasploh. Ime je resda še ostalo: 1. maj, praznik dela. Obredje in pomen njegovega praznovanja pri nas pa sta se letos še komaj kaj povezovala s praznikom pred njim, 27. aprilom, še lani "dnevom ustanovitve Osvobodilne fronte (slovenskega naroda)", letos pa že "dnevom upora proti okupatorju", in spominskim dnevom po njem, 9. majem, dnevom zmage.

Nihče ni ne letos ne lani, in že nekaj let prej, na našem slavlju 1. maja na Graški gori omenjal več tudi 4. maja, obletnice Titove smrti.

Rdeči nagelj pa je le še ostal znamenje 1. maja. Tudi pri našem prvomajskem slavlju na Graški gori.

V njegovem programu je tudi letos resda še ostala položitev venca k spomeniku NOV na Graški gori Nošenje ranjenca. Vendar tako kot že lani tudi letos skorajda ni bila deležna pozornosti udeležencev slavlja.

Kot je bilo mogoče opaziti, so se slavitelji na slavlju zadovoljili že z igranjem velenjske rudarske godbe, nekaj pesmimi, ki jih je zapel velenjski moški

Med slovesnim delom slavlja – z nastopom "kajuhovcev" in govorom Mire Videčnik

pevski zbor Kajuh, govorom Mire Videčnik, predsednice območne organizacije Zveze svobodnih sindikatov Slovenije "Velenje – Mozirje" ter nadaljnjim športnorekreacijskim in veseličnim programom.

To je z množičnim pohodom na bližnji Jesenjakov hrib, tekmovanjem ženskih in moških ekip, sestavljenih na slavlju, v vlečenju vrvi in z glasbo za ples in razvedrilo velenjskega ansambla Dan in noč.

Športnorekreacijski del programa je letos vključeval še

novost – kombinacijo hoje in teka posameznikov in različnih skupin, tudi celih družin, od Ribiškega doma v Velenju na Graško goro za priznanja in užitne nagrade.

Poleg tega so udeležence slavlja s svojo dobro ponudbo in strežbo razgreli natakariji, natakarike, kuharji in kuharice iz Gostinstva Pake v Velenju. Pa sonce, ko je popoldne pregnalo prej mrčast in hladen dan in polizalo večino tiste kopensne snega, pod katero se je letos 1. maja zjutraj znašla Graška gora.

Rdeči nagelj pa je le še ostal znamenje 1. maja

Po množičnem pohodu na Jesenjakov hrib je bil na vrsti:

najbolj buren in razvnet del slavlja...

tekmovanje v vlečenju vrvi!

Torta za najmlajšega med vsemi, ki so pripešali na slavo od Ribiškega doma v Velenju

Iz govora Mire Videčnik, predsednice organizacije ZSSS na območju Velenje – Mozirje, na začetku slavlja letos 1. maja na Graški gori

Na današnjem srečanju smo se zbrali spontano. Nihče nas ni sili k njemu. Zbrali smo se pač zato, ker želimo slaviti 1. maj in se med slavljem veseliti in pogovarjati.

Nekaj globokega je v prazniku 1. maju in v nas, da se ta dan zberemo na Graški gori, slavimo delo in počastimo spomin na prva praznovanja 1. maja v Šaleški dolini. To je na prvomajska slavlja v letu 1894 in letu 1897, ko je v velenjskem premogovniku imelo 1. maja cel dan prost 142 od 163 zaposlenih, štirje pa pol dneva. Od tistega 1. maja leta 1886, ko je bila na čikaških ulicah v Združenih državah Amerike prelita poštna delavska kri za znane 3 osmice – 8 ur dela, 8 ur prostega časa, kulture in zabave, 8 ur počitka – pa letos mineva že 106 let.

Močan je spomin na prvomajske čikaške dogodke leta 1886, da se 1. maja po vsem svetu zbere na milijone ljudi. Prvi maj je res praznik, zrasel iz kapelj delavske krvi. Praznik boja proti vsakemu nasilju in izkoriščanju. Boja za osvoboditev lačnih, revnih in ponižanih. Praznik boja za večje pravice delavcev. Za delo, za kruh. Praznik ljudi, prežetih z mislimi za naprej, s težnjami k boljšemu, bolj poštenemu in dostojnemu življenju vsakogar.

Za uveljavitev delavskih zahtev so ljudje umirali, a ideja 1. maja kljub temu živi še danes.

V času, ki ga živimo, je tudi pri nas prišlo do globokih ekonomskih in družbenih pretresov. Zato 1. maj postaja za nas vse bolj simbol boja za višje človeške cilje.

Danes naše delavske misli in hotenja težijo k ciljem: delo, napredek, dostojno življenje. To so naše današnje prvomajske 3 osmice. Zato naj bo letošnji 1. maj praznik našega upanja na izpolnitev teh treh osmic, upanja na našo lepšo prihodnost.

Delavci v državi Sloveniji pričakujemo, da bo Slovenija krenila na pot gospodarskega in socialnega razvoja, da bo pošteno in dobro delo slehernega v njej čimprej deležno

tudi takšnega plačila, da bo v naših podjetjih družbeno premoženje lastninsko pošteno preoblikovano, da bo pravna zaščita delavcev res evropska, da bo delavsko soupravljanje vredno svojega imena, da bo ustvarjeno socialno partnerstvo med delodajalci, delojemalci in državo.

Želimo si, da bi bil letošnji 1. maj zadnji v razmerah, v kakršnih smo. Da ne bi bilo bednih med nami. Da bi kmalu priskrbeli delo tudi vsaj za večino, če že ne za vseh 100 tisoč nezaposlenih v celi Republiki Sloveniji in 2 tisoč nezaposlenih na našem območju.

Vemo, da si bo sleherni pravico treba izbojevati in jo potem dobro varovati. Da bo to terjalo od nas tudi dosti poguma, trdnosti in vplivnosti. Zato proč z našo prestrašenostjo, negotovostjo in nevlivnostjo. Otresimo se teh spon, da bo vsak naš delavnik postal svetlejši in kriza premagana. Uresničijo naj se misli Ivana Cankarja:

Ti si delal, tvoje je delo.

R.B.

AFORIZMI

Resnična pomoč človeku je tista, ki ga notranje obuja, ne tista, ki vzdržuje in povečuje njegovo lupino.

(A.Grabar)

Ne hodi pred menoj, morda ti ne bom sledil; ne hodi za menoj, morda te ne bom vodil. Hodi preprosto poleg mene in bodi moj prijatelj.

(A.Camus)

Dolžnost je trda, pa ravno v dolžnosti mora človek pokazati, kaj je v njem. Svojevoljno zna živeti kdorkoli.

(Geothe)

Življenje staršev je knjiga, iz katere otroci berejo.

(Avguštin)

Kdor hoče nekaj narediti, že najde pot; kdor noče nič narediti, najde izgovor.

(Arabski pregovor)

Žlahna setev zori počasneje.

(G.Marcel)

Ultimat je začetek konca.

(P.Veron)

Radio je ortopedski pripomoček za podaljševanje nog lažem.

(Calandrino)

Socialni delavec Dušan Zapušek
iz naše kadrovske-socialne službe vam predstavlja

NOVI ZAKON O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU

II. del

DELNA POKOJNINA

Delna pokojnina je novost v predpisih o pokojninskem zavarovanju. Pomeni pa, da lahko oseba, ki je izpolnila pogoje za pridobitev pravice do redne starostne pokojnine, pridobi pravico do delne pokojnine, če s tem soglaša organizacija, v kateri je zaposlena.

V času uživanja delne pokojnine zavarovanec ostane v delovnem razmerju in dela s polovico polnega delovnega časa in za to delo dobi osebni dohodek, hkrati pa se mu izplačuje polovica pokojnine.

Delna pokojnina se mu odmeri glede na pokojninsko dobo ob uveljavitvi.

Pri ponovni odmeri pokojnine se upošteva dejanska zavarovalna doba, dosežena v času uživanja delne pokojnine, ne upošteva pa se plačila, prejeta v času uživanja delne pokojnine.

PRAVICE NEKATERIH KATEGORIJ ZAVAROVANCEV

Posamezne kategorije zavarovancev lahko skladno z zakonom izjemoma pridobivajo in uveljavljajo pravico do pokojnine z ugodnejšimi pogoji.

Sredstva za povečane obveznosti za te starostne pokojnine zagotavlja Republika Slovenija iz proračuna.

ODMERA STAROSTNE POKOJNINE

Odmera starostne pokojnine se na določen način uporablja tudi pri odmeri vseh drugih pokojnin. Odmeri pa se starostna pokojnina od mesečnega povprečja plač, ki jih je zavarovanec dobil v zaporednih desetih letih zavarovanja po 1. 1. 1970, ki so zanj najugodnejša. To mesečno povprečje plač imenujemo pokojninska osnova.

Za izračunavanje pokojninske osnove se ne vzame plača, ki jo je zavarovanec prejel v letu, v katerem uveljavlja pravico do starostne pokojnine.

Za čas do 31. 12. 1990 se prejete plače, od katerih so bili plačani prispevki, upoštevajo v neto zneskih. Od tega datuma naprej pa se za izračunavanje pokojninske osnove po tem zakonu vzamejo plače, od katerih so bili plačani prispevki, to je bruto plače, zmanjšane za davke in prispevke, ki se obračunavajo in plačujejo od plače po povprečni stopnji v Republiki Sloveniji.

V zakonu je natančno navedeno, kaj se šteje in kaj se ne šteje v plače za izračunavanje pokojninske osnove, kako se plače iz prejšnjih let valorizirajo in kako se preračunava plača, ki jo je delavec prejel za delo v krajšem ali daljšem času od polnega delovnega časa.

Plača za delo prek polnega delovnega časa se za ugotovitev pokojninske osnove upošteva v celoti, če so bili od nje plačani prispevki. Starostna pokojnina se odmeri od pokojninske osnove v odstotkih, določenih odvisno od pokojninske dobe, najmanj pa v znesku 35 % za moškega in 40 % za žensko ter največ v znesku 85 % od pokojninske osnove.

Zakon navaja tudi najnižjo in najvišjo pokojnino.

Najnižja pokojninska osnova znaša 64 % povprečne plače v republiki, zmanjšana za povprečne davke in prispevke, najvišja pokojninska osnova pa je 3,1-kratnik tega zneska. Enega in drugega od teh zneskov določi Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

Zavarovancu, ki je ostal v zavarovanju po dopolnitvi polne pokojninske dobe, ker še ni dopolnil po tem zakonu predpisane starosti – ta je od 1. 1. 1998 dalje za moškega 58 let in za žensko 53 let, od tega datuma pa je razvidna iz objavljenih preglednice že v 1. delu tega stavka – se odmerjena pokojnina poveča za vsako dopolnjeno leto, ki presega polno pokojninsko dobo, za 1 %.

USKLAJEVANJE POKOJNIN

Za usklajevanje pokojnin se uporabljajo uradni statistični podatki o mesečnem gibanju plač vseh zaposlenih delavcev na območju Republike Slovenije.

Upokojencem pripada usklajena pokojnina od prvega dne meseca, za katerega je ugotovljen porast plač, ki še ni bil upoštevan pri prejšnjih usklajitvah pokojnin.

Pokojnina, uveljavljena v tekočem letu, se ob odmeri najprej izjemno uskladi tako, kot je določeno v zakonu, nato pa se usklajuje na podlagi podatkov o mesečnih gibanjih plač v tekočem letu.

Na podlagi razlik, ki nastajajo v razredu pokojnin, uveljavljenih v posameznih obdobjih, zavod opravi usklajevanje pokojnin, uveljavljenih v določenem obdobju.

VARSTVENI DODATEK

Zaradi zagotovitve socialne varnosti imajo užij

valci starostnih, predčasnih, invalidskih in družinskih pokojnin, ki ne dosegajo zneska najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo, pravico do varstvenega dodatka, če skupaj z družinskimi člani nimajo drugih dohodkov, ki bi zadoščali za preživljanje.

POKOJNINSKA DOBA

V zakonu je navedeno, kdaj se zavarovalna doba, ki se šteje v dejanskem trajanju, všteva v pokojninsko dobo.

V zavarovalno dobo se všteva čas, ki ga je zavarovanec prebil po dopolnjenem 15. letu starosti v obveznem ali prostovoljnem zavarovanju.

Zavarovancem, ki opravljajo posebno težka in za zdravje škodljiva dela, in zavarovancem, ki opravljajo dela, ki jih po določeni starosti ni moč uspešno poklicno opravljati, se šteje zavarovalna doba s povečanjem.

Ta dela oziroma delovna mesta določa poseben zakon.

Zavarovalna doba, ki so jo prebili v delovnem razmerju oziroma na delu, na podlagi katerega so bili obvezno zavarovani, se šteje s povečanjem tudi zavarovancem s telesno okvaro najmanj 70 %, vojaškim invalidom od I. do VI. skupine, civilnim invalidom vojne od I. do VI. skupine, slepim, obolelim za distrofijo in sorodnimi mišičnimi in nevro-mišičnimi boleznimi in obolelim za paraplegijo, cerebralno in otroško paralizo, multiplosklerozo ter ekstrapiramidnimi obolenji.

Navedenim zavarovancem se šteje vsakih 12 mesecev, dejansko prebitih v delovnem razmerju, na podlagi katerega so bili zavarovani, za 15 mesecev zavarovalne dobe, starostna meja, ki je predpisana za pridobitev starostne pokojnine, pa se jim zmanjša za eno leto za vsaka štiri leta, dejansko prebita na takem delu.

ZAGOTAVLJANJE SREDSTEV

Sredstva za uresničevanje pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja zagotavljajo zavarovanci in delodajalci. Za nekatere kategorije zavarovancev pa jih zagotavlja Republika Slovenija iz proračuna.

Prvi maj, praznik dela, letos na Graški gori, popoldne, za eno od omizij

– Kar slikaj nas, upokojence, saj mi pa smo si res zaslužili praznovanje 1. maja!

Zavod (za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije) ima poslovni in obvezni rezervni sklad.

Pokojninsko in invalidsko zavarovanje ima svoj kapitalski sklad, ki ga upravlja upravni odbor.

Osnovni kapital kapitalskega sklada so delnice, deleži in kupnina iz prodaje podjetij na podlagi predpisov o lastninskem preoblikovanju podjetij, neposredne vloge fizičnih oseb in vrnjeno premoženje.

Prav tako ima zavarovanje tudi svoj stanovanjski sklad.

ORGANIZACIJA POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

Zavod zavarovanja upravlja skupščina, ki jo sestavlja 40 članov, od tega 20 predstavnikov, ki jih imenujejo organizacije in delodajalci, organizirani v gospodarski zbornici ter drugih združenjih delodajalcev, in 20 predstavnikov zavarovancev in uživalcev pravic.

Poslovodni organ zavoda je generalni direktor.

Zavod ima statut.

Nadzor nad zakonitostjo delovanja zavoda opravlja republiški upravni organ, pristojen za delo.

Zavod ima po določbah tega zakona pravico do povrnitve povzročene škode pri sredstvih zavoda in neupravičeno pridobljenih sredstev zavoda.

Tudi sam zavarovanec mora dati podatke za preprečitev škode pri sredstvih zavoda.

Zakon ima tudi kazenske določbe, po katerih se kaznuje za prekršek organizacija, ki delavca ne razporedi na ustrezno delo v skladu s preostalo delovno zmoglostjo ali mu takega dela ne zagotovi, ali mu ne omogoči poklicne rehabilitacije, ali mu ne zagotovi dela po poklicni rehabilitaciji, ali če zanj na vložil prijave v zavarovanje skladno s predpisi matične evidence.

POSTOPEK ZA UVELJAVLJANJE IN VARSTVO PRAVIC

Za odločanje o pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja se uporabljajo določbe zakona o splošnem upravnem postopku.

Sodno varstvo pravic se zagotovi pred sodiščem, ki ga določil zakon; predvidoma pred socialnim sodiščem.

V zakonu je določeno, kdo je pristojen za reševanje zahtevkov za pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

O pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja odločajo na prvi in drugi stopnji – v enoti zavoda, na območju katere je bil zavarovanec nazadnje zavarovan, in v enoti na sedežu zavoda.

Organ druge stopnje, enote na sedežu zavoda, rešuje zahtevke na podlagi mednarodnih pogodb, odloča o pritožbah in opravlja revizijo odločb organov prve stopnje.

Vsaka odločba organa prve stopnje, s katero je osebi priznana pravica po tem zakonu, se da v revizijo.

Revizija ne odloži izvršitve odločbe in mora biti opravljena v treh mesecih od dneva, ko preteče rok za pritožbo, sicer se samo po sebi šteje, da je revizija opravljena in odločba potrjena.

Postopek za uveljavljanje pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja se začne na zahtevo zavarovanca, postopek za uveljavljanje pravic do družinske pokojnine pa na zahtevo družinskega člana ali njegovega zakonitega zastopnika.

Postopek za uveljavljanje pravic iz invalidskega zavarovanja se začne tudi na predlog zdravnika, ki zavarovanca zdravi, ali zdravniške komisije.

Postopek je uveden, ko zavod prejme zahtevek. V invalidskem zavarovanju mora biti to zahtevek s popolno medicinsko dokumentacijo o zavarovančevem zdravstvenem stanju in o njegovi delovni zmoglosti.

Izvedenski organi zavoda so invalidske komisije ter posamezni zdravniki, ki jih imenuje pristojni organ zavoda.

V postopku pred izdajo izvedenskega mnenja sodelujejo izvedenski organi zavoda z zdravnikom, ki zavarovanca zdravi, službo medicinske dela, specialistično službo oziroma z zavodi za usposabljanje invalidnih oseb ter z delodajalci. Ta odločba torej daje delodajalcu možnost, da aktivno sodeluje v postopku.

Pomembno je tudi, da pritožba ne zadrži izvršitve odločbe o priznanju pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Zakon natančno govori tudi o razveljavitvi ali spremembi dokončne odločbe.

Stroške postopka plača zavod, prav tako se pri njem ne plačujejo takse.

DOKUP POKOJNINSKE DOBE

Dokup pokojninske dobe je možen za tiste, katerih delo ni več potrebno zaradi njihovih operativnih razlogov, in tiste, ki jim je delovno razmerje prenehalo zaradi prenehanja delovanja oziroma stečaja organizacije, v kateri so bili zaposleni. Hkrati pa morajo te osebe izpolnjevati te pogoje:

- ali da so invalidi I., II. ali III. kategorije invalidnosti in nimajo zavarovalne dobe, potrebne za pridobitev pravice do invalidske pokojnine
- ali da so moški, ki so dopolnili 65 let starosti, ali ženske, ki so dopolnile 60 let starosti, in imajo hkrati 10 let zavarovalne dobe
- ali da so moški, ki imajo 30 let pokojninske dobe, ali ženske, ki imajo 25 let pokojninske dobe, in imajo hkrati dopolnjeno starost po spodnji tabeli:

Obdobje	Moški – let	Ženske – let
od 1.4.1992 do 31.12.1992	55,5	50,5
od 1.1.1993 do 31.12.1993	56,0	51,0
od 1.1.1994 do 31.12.1994	56,5	51,5
od 1.1.1995 do 31.12.1995	57,0	52,0
od 1.1.1996 do 31.12.1996	57,5	52,5
od 1.1.1997 dalje	58,0	53,0

- ali da so osebe, ki imajo vsaj 15 let pokojninske dobe in hkrati dopolnjeno starost po spodnji tabeli:

Obdobje	Moški – let	Ženske – let
od 1.4.1992 do 31.12.1992	60,5	55,5
od 1.1.1993 do 31.12.1993	61,0	56,0
od 1.1.1994 do 31.12.1994	61,5	56,5
od 1.1.1995 do 31.12.1995	62,0	57,0
od 1.1.1996 do 31.12.1996	62,5	57,5
od 1.1.1997 dalje	63,0	58,0

- ali da so moški, ki so dopolnili 35 let pokojninske dobe, ali ženske, ki so dopolnile 30 let pokojninske dobe, hkrati pa starost po spodnji tabeli:

Obdobje	Moški – let	Ženske – let
od 1.4.1992 do 31.12.1992	–	–
od 1.1.1993 do 31.12.1993	55,5	50,5
od 1.1.1994 do 31.12.1994	56,0	51,0
od 1.1.1995 do 31.12.1995	56,5	51,5
od 1.1.1996 do 31.12.1996	57,0	52,0
od 1.1.1997 do 31.12.1997	57,5	52,5
od 1.1.1998 dalje	58,0	53,0

Dokupi se lahko največ pet let zavarovalne dobe za izpolnitev pogojev za pridobitev pravice do pokojnine.

Do pet let zavarovalne dobe lahko dokupi tudi zavarovanec, ki je že izpolnil pogoje za priznanje pravice do starostne pokojnine ali je uživalec pokojnine in hkrati izpolnjuje tudi pogoje glede dopolnjene starosti.

Ta dokup zavarovalne dobe je podrobno opisan v zakonu. Prispevek zanj pa se izračuna individualno, z upoštevanjem starosti, spola, pokojninske osnove, dosežene pokojninske dobe, števila let za dokup, pridobljene pravice do pokojnine in pričakovane dobe uživanja pokojnine zavarovanca.

Ta dokup pa je zelo drag, saj so kriteriji zanj ekonomski in je zato delavcu praktično nedosegljiv.

Mnogo ugodnejša je za zavarovanca oziroma uživalca pokojnine možnost dokupa časa dokončanega rednega šolanja na višji ali visoki stopnji in časa služenja vojaškega kadrovskega roka v zavarovalno dobo.

Pogoj za izrabo te možnosti je plačilo ustreznega prispevka za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Za čas dokončanega rednega šolanja na višji ali visoki stopnji se šteje obdobje, predpisano za izvedbo študijskega programa, vključno s tako imenovanim absolventskim stažem, predvidenim za vse študente. Individualno podaljšan absolventski staž iz različnih razlogov se ne šteje v čas rednega šolanja.

Glede na to si lahko dokupijo:

– dve leti in pol zavarovalne dobe zavarovanci z diplomom o višješolski izobrazbi ter tri leta zavarovanci oziroma zavarovanke z diplomom o višješolski izobrazbi za medicinske sestre (to je zavarovanke, ki so bile v zadnji semester tega izobraževanja vpisane do vključno študijskega leta 1980/81) in zavarovanci z diplomom o končani višji stomatološki šoli

– pet let zavarovanci z diplomom o visokošolski izobrazbi

– šest let zavarovanci z diplomom o končani medicinski, veterinarski ali teološki fakulteti

Zahtevek za ta dokup – in dokup časa služenja vojaškega kadrovskega roka – je treba vložiti pri zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter mu predložiti delovno knjižico in poleg nje, če gre za dokup časa služenja vojaščine, še vojaško knjižico, če gre za dokup študijskih let, pa diplomom oziroma ustrezno drugo dokazilo o končanem rednem višješolskem oziroma visokošolskem študiju.

Za dokup enega meseca zavarovalne dobe se pri tem dokupu najprej določi prispevek od zneska najnižje pokojninske osnove, ta prispevek se potem poveča za davke in prispevke po povprečni stopnji na dan zapadlosti prispevka, od tega zneska pa se nazadnje obračuna prispevek, ki ga je treba plačati po prispevni stopnji, ki velja za zavarovanje za ožji obseg pravic.

PRIMER IZRAČUNAVANJA TAKEGA PRISPEVKA

- najnižja pokojninska osnova za maj 1992 = 15 582,85 SLT
- količnik za določitev osnove za davek od osebnih prejemkov od pokojnin za maj 1992 = 1,6234
- predvidena prispevna stopnja za ožji obseg pravic = 24,76 %

Prispevek, ki ga je treba plačati:

$$15\ 582,85\ \text{SLT} \times 1,6234 \times 24,76\ \% = 6\ 263,85\ \text{SLT za mesec}$$

$$\times 12 = 75\ 163,07\ \text{SLT za 1 leto}$$

Ob upoštevanju podatkov za maj 1992 je torej za dokup enega meseca zavarovalne dobe treba plačati 6 264 SLT in za dokup enega leta 75 163 SLT.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

Uživalcem pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki so uveljavili pravice iz in-

validskega in pokojninskega zavarovanja do 31.3.1992, se od 1.4.1992 zagotavljajo te pravice najmanj v obsegu, določenem s predpisi, ki so veljali do 31.3.1992.

Osebe, ki so do 31.3.1992 izpolnile pogoje za pridobitev pravice do pokojnine po predpisih, ki so veljali do tega datuma, lahko uveljavijo pravico do nje po teh predpisih tudi po 1.4.1992.

Za odmero pokojnine se tem osebam upoštevata dosežena zavarovalna doba in plača do dneva prenehanja zavarovanja.

Po predpisih, ki so veljali do 31.3.1992, pa lahko uveljavijo pravico do pokojnine tudi:

- zavarovanci, ki so do tega datuma uživali pravico do nadomestila za čas brezposelnosti,
- zavarovanci, katerih delo je z dokončnim sklepom podjetja do tega datuma zaradi nujnih operativnih razlogov postalo trajno nepotrebno,
- zavarovanci, ki so ostali nezaposleni brez svoje krivde;

vendar še z dodatnim pogojem: da jim je ob uveljavitvi tega zakona manjkalo največ pet let starosti do izpolnitve pogojev za pridobitev pravice do starostne ali predčasne pokojnine ali največ eno leto pokojninske dobe do izpolnitve polne pokojninske dobe (40 let – moški, 35 let – ženske).

Državljanom Republike Slovenije se v pokojninsko dobo šteje tudi čas, ki so ga zaradi političnih razlogov prebili v zaporih ali na prisilnem delu, oziroma čas, ko jim je bila iz teh razlogov onemogočena zaposlitev ali opravljanje samostojne dejavnosti.

Od uveljavitve tega zakona naprej, torej od 1.4.1992 dalje, pa se pokojninska doba ne more več dokazovati s pričami.

Nagrajeni reševalci objavljene križanke v Rudarju 4/92

1. Besto SINANIČ, Stantetova 30, 63320 Velenje
(1. nagrada – knjiga Ivana Aralice "Duše sužnjev")
2. Boštjan PELKO, Vrnjačke Banje 3, 63320 Velenje
(2. nagrada – knjiga Evalda Flisarja "Noro življenje")
3. Zdravko PODKORITNIK, Jenkova 15, 63320 Velenje
(3. nagrada – knjiga "Slovenija, te poznam?")

REŠITEV KRIŽANKE – VODORAVNO: ažija – Redon – alali – leha – P.V., bizoni, ŽP – RST, Maja, DO, Irena – violinar, A.N., varan – Onoda, Azori – malik, H.N., TO – age, I, nok – jr., N.T., overa – sake, Ares – kšeft, lanski – ikari, G, maj na – ionij, R.G., Reims – ZG, teror, Aon, kit – lok, karo, šrauf, Re – erar, makaki, rakun – tona, Alani, park, A.

Nagrajenim reševalcem čestitamo, drugim pa želimo več sreče pri reševanju in žrebanju pravih rešitev nagradnih križank, ki jih bomo še objavili v Rudarju.

Uredništvo

ODŠLI SO V POKOJ

ibro DŽEBO, upokojen 5. aprila

Rodil se je 15. maja 1948 v Han Pijesku v BiH. Poročen s Šefiko, rojeno Imamović. Od 25. februarja 1975 je neprekinjeno delal v RLV; najprej pri transportu v jami Preloge, potem v Zračanju in nazadnje v Pripravah.

Zaposlil se je kot nekvalificiran delavec, leta 1976 pa je opravil izpit za polkvalificiranega in leta 1977 še izpit za kvalificiranega kopača. Sodeloval je tudi pri udarniških delovnih akcijah.

Ivan MAJCEN, upokojen 5. aprila

Rodil se je 18. novembra 1940 v Socki pri Novi cerkvi. Poročen s Pavlo, rojeno Pinter.

Od 1. septembra 1978 je neprekinjeno delal v RLV; do leta 1986 kot interno kvalificirani žagar v lesnem obratu rudnika, potem pa kot invalid v rudniški kopalnici in čevljarskem oddelku HTZ.

Jože LEDINEK, upokojen 8. aprila

Rodil se je 9. aprila 1940 v Plešivcu pri Velenju. Poročen z Olgo, rojeno Lepko. Od 21. marca 1962 je neprekinjeno delal v RLV, prvič pa že v letu 1957.

Leta 1962 se je zaposlil kot nekvalificiran delavec v rudniškem lesnem skladišču. Vendar ne za dolgo, saj je konec novembra tega leta na svojo željo bil premeščen v Klasirnico in delal v njej do upokojitve. Leta 1965 je v Mariboru opravil izpit za premikača pri industrijskih železnicah. Sodeloval je tudi pri udarniških delovnih akcijah.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v RLV.

Stanislav KUMER, upokojen 17. aprila

Rodil se je 27. decembra 1935 v Ravnah pri Sočanju. Poročen z Ivanko, rojeno Koradej.

Od 9. februarja 1958 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot kvalificirani mizar v rudniškem lesnem obratu, sicer pa je delal najdlje pri rudniškem mizarstvu; tudi kot vodja strojne mizarске delavnice.

Z izobraževanjem ob delu se je usposobil tudi za skladiščnika in bil aktiven tudi v samoupravnih organih in političnih organizacijah. Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v RLV.

ibro IKANOVIĆ, upokojen 18. aprila

Rodil se je 5. junija 1954 v Repniku pri Banovičih v BiH. Poročen s Sofijo, rojeno Mustafić.

Od 19. novembra 1978 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot nekvalificiran delavec v Jamski mehanizaciji in bil njen delavec do upokojitve.

R.B.

SMOLA

"Ali ste že kdaj doživeli železniško nesrečo?"

"Da! Nekoč sem v predoru poljubil očeta namesto hčere!"

KDO JE OČE?

Mihec je razbil sosedu šipo. Sosed ga je trdo prijel in vprašal:

"Kdo je tvoj oče?"

"Ne vem," je bil paglavčev odgovor.

"Kako, da ne veš, saj si že sedem let star!" se začudi sosed.

"Kako naj bi vedel, saj še moja mama ne ve, pa jih ima že več kot trideset!" se je odrezal Mihec.

BUCI BUCI BUC

Iz miniaturnega potopisa Marena Cestnika "CHINA GOOD – Opis poti po Kitajski, neznanstveno, nekonvencionalno", objavljenega v zadnji številki revije Prešernove družbe SRCE in OKO:

... Zeleni pravijo, da zaradi jedilnih palčk za enkratno uporabo izumira gozd in se povečuje koncentracija ogljikovega monoksida in se ustvarja učinek tople grede in se začneja topiti led na zemeljskih polih in se bo gladina morij dvignila za malo manj kot dvesto metrov in bo tako zalilo tri četr Kitajcev in mrtvi Kitajci ne bodo več jedli in še manj z jedilnimi palčkami za enkratno uporabo in se bodo gozdne površine počasi obnovile in se bo zmanjšala koncentracija ogljikovega monoksida in bo izginil učinek tople grede in se bo voda v trdnem agregatnem stanju spet skoncentrirala na obeh zemeljskih polih in se bodo Kitajci spet razširili v plodne blatne nižine in začeli spet gojiti riž – ampak do takrat jih bodo oni, zeleni, zeleni s pametnega Zahoda, že naučili jesti z žlico, vilico in nožem in s papirnati prtički, saj papirnati prtički ne ogrožajo narave, ker jih lahko kupimo v vsaki trgovini...

R.B.

Iz našega športa

Letos smo že imeli tudi košarkarsko prvenstvo našega rudnika. To tekmovanje je bilo v soboto, 9. maja, v telovadnici osnovne šole v Šaleku in na njem je sodelovalo kar 14 ekip, najboljša med vsemi pa je bila ekipa Habita. Na drugo mesto se je uvrstila ekipa Pesje I, na tretje ekipa Jamske mehanizacije "Elektromontaža, sever" in na četrto ekipa Jamske mehanizacije "Sanacije".

D.J.

Denarna pomoč za begunce iz BiH

Odbor delavcev iz drugih republik pri Zvezi kulturnih organizacij Velenje je 18. maja oddal Organizaciji Rdečega križa Velenje za pomoč beguncem iz BiH v Velenju 40 660 SLT, zbranih 15. maja na dobrodelnem koncertu v Rdeči dvorani v Velenju, na katerem sta nastopila narodnozabavna ansambla Kondor in Kockar iz Velenja. (H.Suljkanović)

Ali veste, zakaj je leta 1968 v San Remu pel Bobby solo?

Zato, ker je bil Tedi na dopustu.

Ljubimec, ravno pri "delu" v tujem parkiranem avtu, je opazil prihod neznanca ter ga nadrl:

– Izginite! Kako se vendar obnašate, saj se ne ljubim z vašo ženo!

– Točno, je odgovoril neznanec, ampak avto je pa moj!

Miličnik v zgodnjih jutranjih urah ustavi precej vinjenega voznika:

"Vozniško, prosim!"

Brez besed!

"Madona," se razburi voznik, "pri vas imate pa res krasno evidenco! Saj sem jo že pred dvema mesecema dal!"

Tinček je bil pri uri zgodovine vprašan o Krištofu Kolumbu.

"Pri Kolumbu imam samo en problem: zakaj je imel le eno jajce?" je ustrelil Tinček.

POŽAR V LETALU

V letalu je nastal požar. Pilot si je pripel padalo na hrbet, stopil k vratom letala in rekel:

– Dragi potniki, v letalu je nastal manjši požar. Dovolite mi, da grem po gasilce.

Miličnik je ženo, ki ji je izginil mož, vprašal: "Ali ima vaš mož kaka posebna znamenja?"

"Zdaj ne," je odvrnila žena, "toda dobil jih bo, ko bo prišel domov."

"Pomislite, fantje!" se jezi lovec. "Včeraj sem pomeril na srno, in ravno takrat mi muha sede na mušico..."

"Nič čudnega!" pokima Jaka. "Danes se že vse križem seksa."

Ičin

Trgovski potnik je moral v prepolnem hotelu prositi prijetno dekle v dvoposteljni sobi, ali lahko prenoči pri njej. Dovolila je. Ko sta ugasnila luč, je rekla: "Joj, kako me zebe!"

Potnik je vstal, ji dal svojo odejo in odšel nazaj v svojo posteljo.

Čez pet minut: "Joj, še vedno me tako zebe!"

Moški je spet brez besed vstal, šel po svoj zimski plašč in jo pokril še s plaščem.

Čez nekaj minut: "Joj, še vedno me zebe. Veste, ko sem bila majhna, in če me je takole zeblo, sem čisto gola zlezla k mami in se pogrela."

Moški, ves razburjen: "Veste kaj, zdaj vas pa imam dovolj! Odejo sem vam dal, svoj plašč... mame pa vam ne grem iskati!"

POZNA JU

Učitelj: "Maks! Tvoj oče gre peš iz Velenja proti Celju in prehodi pet kilometrov na uro. Tvoj stric gre tri četr ure kasneje za njim in prehodi šest kilometrov na uro. Kje se bosta tedaj srečala?"

Maks: "V prvi gostilni zunaj Velenja."

Portret — v pogovoru

Janko LADINEK, poslovodja v Jami Preloge

— Iz vaših osebnih podatkov v kadrovski evidenci RLV sem razbrala, da ste se rodili pred enainštiridesetimi leti v Orlici pri Radljah ob Dravi. Je to samo vaš rojstni kraj?

"Ne. V tem kraju sem se rodil in živel, dokler nisem končal osnovne šole, na

manjšem posestvu svojih staršev.

Oče je bil nekaj časa gozdni, nato žagarski in pred upokojitvijo cestni delavec, mati pa je gospodinjala doma in skrbelo za nas otroke, ki nas je vseh bilo sedem.

Niže razrede osnovne šole sem obiskoval v Vuhredu, višje pa v Ribnici na Pohorju.

V šolo in iz šole smo otroci hodili peš, okoli pet kilometrov vsak dan v obe smeri, po bližnjih čez polja in skozi gozdove. Kajti takrat pri nas še ni bilo možnosti, da bi se vozili z avtobusi.

Sedaj na posestvu mojih staršev gospodari moja sestra, ki je po materini smrti vzela v oskrbo očeta, nedaleč stran pa si je svoj dom postavil eden mojih bratov. Drugi otroci smo si ustvarili domove po Štajerskem in Koroškem. V Velenju si je poleg mene ustvaril dom tudi brat Viktor, prav tako delavec RLV, in sicer v Pripravah. Ob tem naj povem še, da se brat Viktor piše Ladinek, kako je pri njem prišlo do spremembe našega rodbinskega imena Ladinek, pa ne vem natančno."

— Po poklicu ste rudarski tehnik in za ta poklic ste se izobrazili v Velenju. Kaj vas je privedlo do odločitve, da se zapišete rudarstvu?

"Prvi je prišel v Velenje na šolanje v RŠC brat Viktor. Jaz pa sem končal osnovno šolanje ravno v času, ko se je gospodarska kriza pri nas sredi šestdesetih let začela najbolj zaostrovati — to je leta 1966 — in je zaradi tega tudi v občini Radlje bilo za nadaljnje šolanje mladine ali za zaposlitev zelo malo možnosti. Večina dotodanjih mojih sošolcev se je, recimo, vpisala v trgovsko šolo. Mene pa je bolj vleklo, da ugerem za bratom v rudarsko poklicno šolo v Velenju. Pa še starše sem tako razbremenil, saj jih moje šolanje v Velenju ni nič stalo.

Po končani rudarski poklicni šoli sem se med počitnicami zaposlil v RLV. Ravno takrat pa se je v njem pripravljala na opravljanje strokovnega izpita za diplomirane rudarskega inženirja Peter Robida, ki je bil eden mojih profesorjev v rudarski poklicni šoli, in me pregovoril, da sem se vpisal še v velenjsko srednjo tehnično rudarsko šolo.

Leta 1972 sem postal rudarski tehnik in se zaposlil v RŠC Velenje. S pripojitvijo nešolskega jamskega dela RŠC Velenje v oktobru leta 1974 k RLV pa sem postal delavec RLV."

— Letos mineva torej dvajset let vaše-ga dela v RLV, če štejemo zraven vašo zaposlitev v rudniškem delu zdaj že bivšega podjetja RŠC Velenje in odmislite vaše služenje vojaščine.

Na katerih delovnih mestih vse pa ste delali v teh letih?

"Najprej, seveda, sem bil dve leti rudarski tehnik pripravnik. Potem sem do leta 1980 bil odgovorni nadzornik na različnih odkopnih etažah v rudniku in tako lahko neposredno spremljal in doživljal nagel razvoj tehnologije rudarjenja v RLV.

Leta 1980 pa sem postal poslovodja v Jami Preloge, kar sem tudi še sedaj.

V preteklih dvajsetih letih od takrat, ko sem se prvič zaposlil v RLV, ali točneje povedano, šestindvajsetih letih, odkar spremljam njegov razvoj, kajti začel sem ga spremljati že kot učenec rudarske poklicne šole v Velenju, je pri delu v jamskih obratih našega rudnika, in v RLV sploh, prišlo do velikih sprememb.

Spoznal sem težko klasično delo na odkopih v jami in skokovit napredek pri mehaniziranju odkopavanja premoga v našem rudniku in sploh celega tehnološkega procesa njegove proizvodnje.

K temu napredku je pripomoglo znanje in trdo delo več generacij rudarjev, inženirjev in delavcev drugih stopenj oziroma nazivov strokovne izobrazbe, ki so svoje delo in življenje tako ali drugače vezali na RLV.

Gotovo bi upokojeni rudarji, ki so prenehali delati v RLV ob koncu šestdesetih let, današnjih jamskih obratov RLV in delovišč v njih ne prepoznali več."

— Poslovodja ste torej že dvanajst let. Koliko delavcev pa šteje in kakšna je vaša zdajšnja "ekipa"?

"V preteklih desetih letih je število vseh delavcev v našem obratu nihalo med 600 in 700. Zdaj pa se je zmanjšalo za več kot polovico. In tako niha tudi število delavcev, ki jih jaz vodim; zdaj okoli 180.

Z večino delavcev, ki so pod mojim vodstvom, delam že zelo dolgo. Zato delavce, ki jih vodim, na splošno dobro poznam in oni dobro poznajo mene. Vem, kako živijo, kakšne težave imajo, kakšni so. Vse to mi seveda pomaga, da se z njimi lažje sporazumevam, da lepo sodelujemo.

Imam dobre sodelavce, s precejšnjimi strokovnimi izkušnjami, znanjem in zavzetostjo za delo. To potrjujejo tudi naši dobri proizvodni rezultati.

Z zmanjševanjem števila zaposlenih v našem obratu, in tudi v celem našem rudniku, je bila opravljena tudi selekcija med zaposlenimi v rudniku; ob tem, da zadnja leta nanovo sploh nismo zaposlovali več nekvalificiranih delavcev.

— Vsa ta leta ste poleg svojih rednih delovnih obveznosti opravljali še druge — bili ste aktivni tudi v političnih organizacijah in samoupravnih organih, ali ne?

"Res je. Že med šolanjem v RŠC Velenje sem bil mladinski aktivist. Se že med njim včlanil v zvezo komunistov in zdaj sem član njene naslednice — stranke demokratske preneve. Po zaposlitvi v RLV pa sem bil vseskozi aktiven še kot član — ali celo predsednik ali podpredsednik — različnih samoupravnih organov v RLV; kar pet let sem bil, na primer, predsednik stanovanjske komisije rudnika. Pa tudi zdaj imam v rudniku eno takšnih funkcij. Saj najbrž veste, da sem podpredsednik delavskega sveta rudnika.

K aktivnostim ob službenih so me kar klicale prav službene obveznosti.

Odgovornost za delo na mojem delovnem mestu poslovodje z ljudmi, nujno sprejemanje pomembnih organizacijskih odločitev na njem — to dvoje se mi je tako prepletalo in se mi še tako prepleta, da sem bil in še moram biti aktiven tudi v javnem, političnem življenju.

— Tudi pri inovacijski dejavnosti v podjetju ste aktivni, kajne?

"Kot poslovodja pač moram slediti tudi porajanju inovacijskih idej pri delavcih, ki jih vodim. Poleg tega pa moram delavce, ki jih vodim, spodbujati, da so na inovacijskem področju čimbolj aktivni. Seveda pa jim potem moram pomagati tudi pri uresničevanju njihovih inovacijskih zamisli. In tako je razumljivo, da se moram tudi sam potrjevati vsaj kot soinovator. Sicer pa zadnje čase v inovacijski dejavnosti našega rudnika vlada nekakšno mrtvilo. To se je pokazalo tudi na letošnjem rednem letnem srečanju delavcev našega rudnika, ki se ukvarjamo z inovatorstvom. Saj dosti vabljenih inovatorjev na to srečanje ni prišlo. Nekaj je torej pri organiziranosti našega inovatorstva hudo narobe. Ali pa so ljudje že tako siti vseh sprememb, do katerih je prišlo pri nas zadnje čase, da so zasovražili tudi spremembe, ki jih povzročijo vse inovacije, tudi njihove lastne.

Kaže pač, da je materialna in socialna stiska pri nas postala že takšna, da ljudje zaupajo le še v denar. Tega pa si z inovatorstvom pri nas človek nikoli ni veliko pridobil. Saj dolgo je veljalo, da sta več vredna zavest, da si ustvaril nekaj novega v korist vseh, in simbolično priznanje za to, ki ti ga je okolje namenilo. Žal pa zdaj zaradi razlogov, ki sem jih že omenil, to ne velja več in bo zato v organiziranosti našega inovatorstva treba marsikaj zelo spremeniti.

— Na letošnjem rednem letnem srečanju inovatorjev iz našega rudnika je po vrsti tretje največje priznanje našega rudnika za inovacijsko dejavnost — bronasta diploma — bila podeljena za inovacijo: Daljšanje čela B etaže na koti — 35 v južnem krilu jame Preloge, eden od avtorjev te inovacije pa ste bili vi. Za kaj pa je sploh šlo pri tej inovaciji?

"Na kratko rečeno, šlo je za pobiranje premoga natančno po robovih premogovega sloja z razpolovitvijo omenjenega čela in premonažo obeh polovic nekoliko drugače, kot je bilo prvotno projektirano. Gospodarska korist od te inovacije pa je bila ob njeni realizaciji ocenjena na prek 200 tisoč nemških mark."

— Kaj pa v prostem času sploh lahko še počnete, da ne bi bilo tako ali drugače povezano z vašo službo?

"Zdaj imamo v RLV delovnih dni le manj, kot smo jih imeli še pred nekaj leti, in tako imam vendarle nekaj prostega časa. Ta čas pa večinoma preživim s svojo družino. To je z ženo Stanko, devetnajstletnim sinom Urošem in petnajstletno hčerko Nušo.

Otroka oba zdaj končujeta neko zaokroženo obdobje svojega življenja in tako se bosta morala odločiti, kaj bosta storila, da bosta s svojim nadaljnjim življenjem čimbolj zadovoljna. Sin — zdaj končuje šolo za elektrotehniko energetika — se bo verjetno zaposlil, hči pa bo verjetno nadaljevala šolanje v gimnaziji.

— Kje pa stanujete, kje je vaš dom?

"Imam družinsko stanovanje v novem naselju B 2 ob velenjskem parku, v Plešivcu pa si na manjši parceli, ki jo je podedovala žena, urejemo vikend. In tam smo se že začeli nekako vraščati med domačine. Jaz, recimo, sem bil predsednik gradbenega odbora za razpelo telefonskega omrežja za razmetane domačije po Plešivcu. Uredili smo 43 telefonskih priključkov in to Plešivčanom veliko pomeni. So pa za to morali tudi precej plačati in s svojimi rokami narediti. Jaz pa sem pri vsem tem delu spoznal Plešivce in Plešivčane, kot bi jih sicer ne spoznal nikoli!